

poradnik BIBLIOTEKARZA

Maj

5/2004

- Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych
- Dylematy kształcenia kadr dla bibliotek w Polsce w warunkach Zjednoczonej Europy
- Konkurs „Najlepsi z najlepszych” nt. Unii Europejskiej

PLAKAT

TYDZIEŃ BIBLIOTEK – 8-15 maja 2004

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

Rozmowy o rynku książki

Na zbiór składają się wywiady z przedstawicielami branży wydawniczo-księgarskiej drukowane w 2001, 2002 i 2003 roku w dwutygodniku „Biblioteka Analiz”. Poruszane tematy dotyczyły zarówno aktualnych wydarzeń na rynku, jak i ogólnych długofalowych problemów rynku wydawniczo-księgarskiego.

Rozmowy o rynku książki – cena 25 zł,
Rozmowy o rynku książki 2 – cena 30 zł,
Rozmowy o rynku książki 3 – cena 32 zł.

Zachowania konsumentów i marketing na rynku książki

Próba stworzenia portretu psychologicznego przeciętnego nabywcy książek, autor omawia narzędzia marketingowe stymulujące aktywność konsumenta na rynku książki, podpowiada jakie działania najskuteczniej wypromują książkę. Cena – 19 zł.

Trendy na rynku książki w Polsce

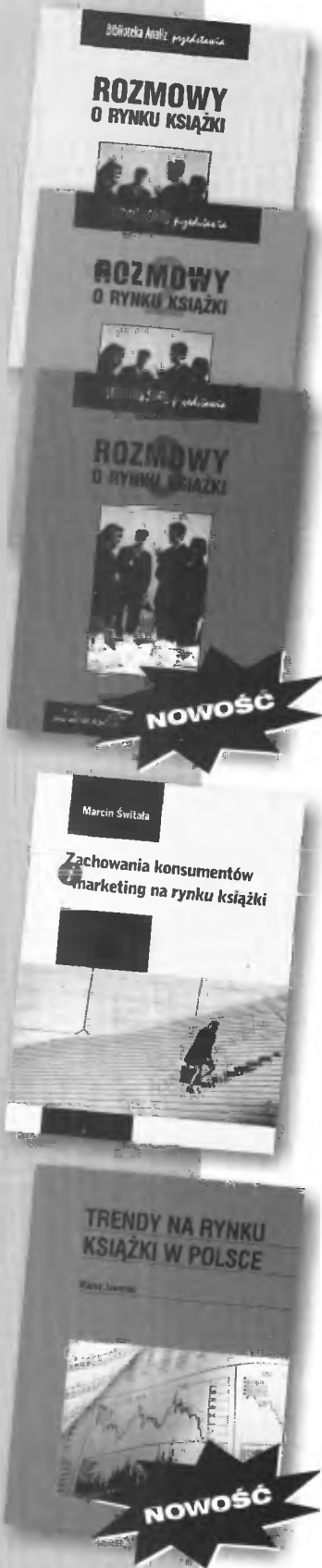
Analiza sytuacji w branży wydawniczej dokonana na podstawie sprawozdań finansowych kilkudziesięciu firm (wydawnictw, hurtowni książek, sieci księgarskich) poczynawszy od 1998 roku. Cena – 19,90 zł.

Zamówienia:

Biblioteka Analiz

Biblioteka Analiz Sp. z o.o.
ul. Mazowiecka 2/4 pok. 116, 00-048 Warszawa
tel. (022) 826 73 54, fax (022) 828 36 31
e-mail: marketing@rynek-ksiazki.pl
www.rynek-ksiazki.pl

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 5 (650), 2004

W NUMERZE

Od redaktora	2
Jan Wołosz	3 Żywe zainteresowanie TYGODNIEM BIBLIOTEK
PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE	
Mirosława Majewska	4 Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych
Marian Walczak	8 Dylematy kształcenia kadr dla bibliotek w Polsce w warunkach Zjednoczonej Europy
Mirosława Joško	15 Komunikacja międzykulturowa na obszarach pogranicza polsko-czesko-niemieckiego
<i>Prawo w bibliotece</i>	
Krystyna Kuźmińska	18 Kwalifikacje i zaszerogowanie placowe nauczycieli bibliotekarzy
<i>Jak komunikować się w bibliotece?</i>	
Małgorzata Pietrzak	20 Słuchać i wysłuchać
<i>Komunikaty</i>	
	22 Wkrótce TYDZIEŃ BIBLIOTEK
KSIĄŻKA	
<i>Świat książki dziecięcej</i>	
Lidia Błaszczyk	23 Autobiografia Andersena
Dominika Stępniewska	25 Media Rodzina z Harrym Potterem w tle
	26 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać! Oprac. Jadwiga Chruścińska
<i>Kalejdoskop</i>	
Bogdan Klukowski	27 Analfabeci w Niemczech
<i>Książka i biblioteka w sieci</i>	
Aleksandra Paniewska	28 Serwis informacyjny dla bibliotekarzy (UKIE)
BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO	
Zdzisław Bieliń	30 Spotkanie trzech generacji bibliotekarzy w bibliotece im. H. Łopacińskiego w Lublinie
Danuta Krelowska	31 Alojzy Tujakowski nowy patron jednej z ulic Torunia
Urszula Głina	32 Biblioteki warszawskie w opinii uczniów
WARSZTATY CZYTELNICZE	
Ewa Czerniak	35 Konkurs „Najlepsi z najlepszych” nt. Unii Europejskiej
Wi@domości	38
Dodatek	Plakat TYDZIEŃ BIBLIOTEK

W dniu 1 Maja 2004 r. będziemy świadkami niezwykłego wydarzenia w historii naszego kraju w postaci formalnego wejścia Polski do struktur Unii Europejskiej. Również w maju – miesiącu książki, biblioteki i czytelnictwa inaugurowany będzie przez ZG SBP po raz pierwszy TYDZIEŃ BIBLIOTEK. Tydzień Bibliotek będziemy obchodzić w dniach 8-15 maja br. pod tytułem „Biblioteki w Europie były zawsze”. Tydzień będzie znakomitą okazją do zwrócenia uwagi szerokiej opinii, mediów i decydentów na biblioteki, ich działalność, funkcje, przeobrażenia i na zawód bibliotekarza. Masowość tego przedsięwzięcia w całym kraju może przyczynić się do korzystnej zmiany w postrzeganiu bibliotek przez opinię publiczną. Już teraz biblioteki przygotowują się do ważnych dla nich obchodów, formułując programy imprez.

Już za 5 dni Polska znajdzie się w strukturach unijnych. Nasze emocje i żywiołowość znacznie osłabły i termin 1 maja przyjmujemy obecnie z pewnego rodzaju powściągliwością i obawą o przyszłość. Podobne nastroje również dotyczą także i bibliotekarzy. Trzeba sobie powiedzieć, iż różnego rodzaju instytucje starały się przygotować nasze środowisko do działań w nowych warunkach, w nowych realiach europejskich. W Polsce odbyło się wiele konferencji, seminariów i szkoleń nt. Unii Europejskiej, wydano wiele pozycji o tematyce unijnej. Problematyka unijna często gościła na łamach czasopism zawodowych: tradycyjnych i elektronicznych. W bibliotekach zorganizowano punkty, działy i centra informacji europejskiej, które adresowane są do społeczności lokalnych. W tym kontekście na szczególną uwagę zasługują działania 4 instytucji, mianowicie: Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, Fundacji INFO XXI oraz Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej w zakresie przeszkolenia bibliotekarzy w problematyce informacji europejskiej w polskich bibliotekach publicznych. W ramach pierwszej edycji szkoleń, trwających od maja do końca grudnia 2003 r. zorganizowano 60 kursów. Uczestniczyło w nich ponad 1100 słuchaczy. Działalność edukacyjną przeprowadził bardzo sprawnie CEBID, oczywiście przy współudziale ww. instytucji, wykorzystując do tego celu swoich 15 filii. Kursy były finansowane przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej w ramach środków finansowych pochodzących z pomocy Komisji Europejskiej. Cieszy fakt zdobycia przez szerokie grono bibliotekarzy dodatkowych kwalifikacji. Struktury CEBID-u (zlokalizowanie 15 filii na terenie całego kraju) okazały się bardzo przydatne w realizacji tego, zakrojonego na szeroką skalę, przedsięwzięcia. Zlecone prace wykonano terminowo i na dobrym poziomie merytorycznym. Słuchacze kursów zdobywali wiedzę nie tylko w czasie zajęć dydaktycznych ale także w drodze samokształcenia. Do dyspozycji „kursantów” były różnego rodzaju pomoce dydaktyczne, a zwłaszcza wydawnictwa. Dla 1100 uczestników szkoleń przygotowano 11 publikacji dotyczących tematyki unijnej – w łącznym nakładzie 12 tys. egzemplarzy. Celowo wspominam Państwu o tej akcji edukacyjnej, jest ona bowiem potwierdzeniem dużych możliwości organizacyjnych i mobilności naszego środowiska zawodowego. Pierwsza edycja szkoleń polskich bibliotekarzy jest zakończona. Pierwsi odpowiednio przygotowani liderzy mogą prowadzić profesjonalne działania na rzecz Unii.

Numer 5 „Poradnika” nawiązuje do wejścia Polski do UE; stąd też polecam artykuły o tematyce unijnej: M. Majewskiej o ogólnokrajowym przedsięwzięciu edukacyjnym bibliotekarzy w zakresie informacji europejskiej, M. Walczaka o kształceniu bibliotekarzy w USA i W. Brytanii, M. Joško o bibliotecznej współpracy transgranicznej w Euroregionie NYSA. Warto przeczytać notki o książkach, które doskonałą warsztat współczesnego bibliotekarza i w ramach «Warsztatów Czytelniczych» spróbować swoich sił w quizie nt. Unii Europejskiej.

Zachęcam również Państwa do zainteresowania się TYGODNIEM BIBLIOTEK, bądź jako organizator imprez lub też jako aktywny uczestnik wydarzeń majowych: Do zobaczenia na obchodach TYGODNIA BIBLIOTEK – w atmosferze naszej przynależności do Unii Europejskiej.

JADWIGA CHRUSCIŃSKA

Żywe zainteresowanie TYGODNIEM BIBLIOTEK

Przyjęta przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich propozycja zorganizowania Tygodnia Bibliotek pod hasłem „Biblioteki w Europie były zawsze” w dniach 8-15 maja br. spotyka się z nadzwyczaj życzliwym przyjęciem w całym kraju. Koncepcje obchodów poparły organizacje z obszaru bibliotekarstwa i informacji naukowej, dyrektorzy i pracownicy bibliotek, związki zawodowe, Ministerstwo Kultury, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (zgłosił chęć objęcia patronatu nad Tygodniem), nowy Instytut Książki w Krakowie, który obiecał pomoc finansową, media, do których wystąpiliśmy także o objęcie patronatu medialnego.

Przykładem wyjątkowej otwartości, życzliwości i dobrej współpracy z SBP jest Biblioteka Narodowa, gdzie wspólnie w dniu 10 maja organizujemy pod patronatem ministra kultury, Waldemara Dąbrowskiego ogólnokrajową konferencję na temat „Biblioteki w Europie były zawsze” – centralny punkt obchodów Tygodnia z udziałem licznych przedstawicieli instytucji i organizacji, bibliotekarzy i mediów. Mówcy (profesorowie: Krzysztof Migoń i Jadwiga Kołodziejska, Michał Jagiełło i Jan Wołosz) odniosą się do różnych zagadnień naszego bibliotekarstwa w związku z historycznym wydarzeniem, jakim jest wstąpienie Polski do Unii Europejskiej.

W tym kontekście trudno nie zacytować opinii Anny Kierzkowskiej, dyrektora jednego z departamentów UKIE, która wyrażając satysfakcję z inicjatywy SBP, napisała: „Jest niezwykle ważne, aby w historycznym momencie formalnego wejścia Polski do struktur Unii Europejskiej podkreślić rolę kultury polskiej, historii i dziedzictwa narodowego. I ważne jest również, aby w tym momencie wypuklić rolę bibliotek”.

Bardzo konkretnie ustosunkowała się do inicjatywy SBP minister edukacji narodowej i sportu, Krystyna Łybacka, która napisała: „Proszę przyjąć podziękowania za informację o zamierzonych ogólnokrajowych obchodach Tygodnia Bibliotek oraz za przesłane założenia programowe przedsięwzięcia. Zapoznałam się z nimi osobiście i przekazałam dyrektorom właściwych komórek organizacyjnych ministerstwa do wykorzystania w codziennej pracy”.

W tym duchu odniósł się również do tego przedsięwzięcia Krzysztof Marszałek, zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Samorządami i Upowszechniania Kultury w Ministerstwie Kultury, który napisał: „Departament z uznaniem odnosi się do inicjatywy SBP i wyraża nadzieję, że inicjatywa ta spotka się z szerokim odzewem w bibliotekach publicznych całej Polski. Chcielibyśmy podkreślić, że działalność bibliotek publicznych, promocja czytelnictwa, a szczególnie odbudowa księgozbiorów jest dla Ministerstwa Kultury przedmiotem szczególnej troski i zadaniem o podstawowym znaczeniu”.

Z satysfakcją przeczytaliśmy także słowa Ewy Rurykiewicz, wicemarszałek województwa opolskiego, która napisała: „W pełni popieram pomysł zorganizowania Tygodnia Bibliotek pod hasłem «Biblioteki w Europie były zawsze», którego celem jest przybliżenie społeczeństwu roli i znaczenia czytelnictwa oraz bibliotek w życiu społeczno-gospodarczym. Dzięki tej inicjatywie zarówno użytkownicy bibliotek, jak też społeczności lokalne będą miały okazję bliżej zapoznać się z kulturotwórczą rolą bibliotek oraz ich różnorodną ofertą programową. Jednocześnie pragnę poinformować, że w organizacji Tygodnia Bibliotek włączy się Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu, która opracuje szczegółowy program i prześle go Państwu na wskazany adres”.

Cieszy pełne poparcie dla Tygodnia Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych, jednogłośnie poparcie Rady Sekcji Krajowej Pracowników Bibliotek Publicznych NSZZ „Solidarność”, która pragnie dołączyć się do wspólnych działań, Polskiego Towarzystwa Informacji Naukowej, a zwłaszcza ambitne plany obchodów przedstawione przez Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich.

Piotr Wojciechowski, prezes ZG Stowarzyszenia Pisarzy Polskich informuje: „W naszym środowisku powszechne jest przekonanie, że trzeba uczynić wszystko co się da, aby maj stał się świętem książki, bibliotek, czytelnictwa i pisarzy. Dlatego z największą chęcią włączamy się w imprezy proponowane przez Was Tygodnia zarówno w Warszawie, jak i wszędzie poza nią. Pisarze chętnie uczestniczyć będą w spotkaniach autorskich w bibliotekach, w seansach czytania dzieciom, warsztatach literackich, spotkaniach w szkołach”.

Rozmowy na temat współpracy przy organizacji Tygodnia podjęte zostały z Fundacją ABC XXI, która organizuje kampanię „Cała Polska czyta dzieciom” (Fundacja przeprowadzi w dniach 1-8 maja zbiórkę książek dla dzieci i młodzieży pod hasłem „Podzielmy się książkami”, z których 1/4 ma być przekazana bibliotekom, a pozostałe domom dziecka, hospicjom, szpitalom itp., oraz w dniach 1-31 maja Książkowy Maraton Fundatorów po hasłem „1 firma – 1 książka” dla biblioteki), a także z organizatorami akcji „Apetyt na czytanie...”.

Optymistycznie nastrajają doniesienia o przygotowywaniu programów obchodów Tygodnia w Poznaniu, Warszawie, w województwach: podkarpackim, lubelskim i innych, o podejmowanych inicjatywach w bibliotekach i strukturach terenowych SBP. Napiływają pierwsze projekty programów w ogłoszonym konkursie na programy organizacji Tygodnia w bibliotekach. „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” zadeklarował objęcie patronatu medialnego nad Tygodniem.

Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych

MIROSLAWA MAJEWSKA

Już niebawem Polska znajdzie się w strukturach Unii Europejskiej. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej jest jednym z ważniejszych wydarzeń w historii kraju na przestrzeni ostatniego półwiecza. Ostatnie lata przed 1 maja br. wypełnione były przygotowaniem do uczestnictwa obywateli naszego kraju w nowych strukturach, informowania o różnych aspektach funkcjonowania UE, szansach i zagrożeniach związanych z wejściem Polski do UE. W tych wielorakich działaniach na rzecz Unii nie zabrakło udziału społeczności bibliotekarskiej. Widoczny był jej udział w konferencjach problemowych dotyczących Unii, dużą rolę pełniły wydawane książki z zakresu tej problematyki. Środowisko bibliotekarskie sygnalizowało potrzebę przeprowadzenia systemowych szkoleń dla bibliotekarzy. Wychodząc naprzeciw temu zapotrzebowaniu edukacyjnemu – w II połowie 2003 r. (od maja do grudnia 2003 r.) zrealizowano jedno z ważniejszych przedsięwzięć szkoleniowych bibliotekarstwa w ostatnich latach. Akcją szkolenia bibliotekarzy zainicjował i przygotował od strony merytorycznej zespół pracowników naukowych Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, zaś organizacja szkoleń i dydaktyka należały do Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej i Fundacji INFO XXI a wsparcia finansowego dokonał Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Dzięki wspólnemu wysiłkowi ww. instytucji przeszkolono w zakresie informacji europejskiej w ciągu zaledwie kilku miesięcy ub.r. ok. 1004 bibliotekarzy bibliotek publicznych z terenu całej Polski. To było duże i sprawnie zorganizowane działanie, warte odnotowania.

Program „Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych” dał polskim bibliotekarzom szansę czynnego włączenia się do działań na rzecz integracji europejskiej.

Bibliotekarze wobec Unii Europejskiej

Problemy udziału bibliotek w procesie informacji o Unii Europejskiej były od dawna przedmiotem dyskusji w polskim środowisku bibliotekarskim. Pojawiła się bogata literatura przedmiotu omawiająca kwestie ogólne (np. polityka informacyjna Unii Europejskiej) i bardziej szczegółowe (np. polityka biblioteczna w UE). W wydawanych publikacjach zainteresowania bibliotekarzy dotyczyły następujących problemów: bibliotek publicznych w Unii Europejskiej i krajach kandydujących, w tym roli polskich bibliotek publicznych w procesie integracji i ich zadań po wejściu Polski do UE, poszczególnych programów UE i projektów współpracy międzynarodowej wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego, informacji europejskiej w Polsce i źródeł informacji o UE, działalności informacyjnej bibliotek w zakresie UE, edukacji bibliotekarzy w zakresie informacji naukowej i źródeł informacji europejskiej. Pozytywnie były chętnie nabywane przez biblioteki i samych bibliotekarzy. Drugim elementem edukacji uniijnej były dość liczne konferencje problemowe związane z UE – realizowane przez czołowe instytucje bibliotekarskie, jak: ZG SBP, Oddziały okręgowe SBP, Polski Związek Bibliotek, Bibliotekę Narodową, Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, a także przez wojewódzkie i powiatowe biblioteki publiczne. Na wzrost zainteresowania wpłynęły również Euroregiony np. NYSA, wyjazdy studyjne polskich bibliotekarzy do krajów UE itp. Udział bibliotekarzy w wymienionych działaniach pozwala określić znaczący potencjał bibliotek w działaniach na rzecz informacji o Unii Europejskiej.

W tych okolicznościach Fundacja INFO XXI przygotowała w ścisłej współpracy z IINiSB UW projekt organizacji cyklu szkoleń dla bibliotekarzy z terenu całej Polski

w zakresie informacji europejskiej w polskich bibliotekach publicznych. Program „Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych należy uznać za jedno z ważniejszych działań szkoleniowych polskiego bibliotekarstwa w ostatnich latach.

Założenia projektu

Ogólne założenia projektu opierają się na czynnikach wynikających z:

- potrzeb środowiska bibliotekarskiego (rozpoznanie na podstawie kwerend pracowników bibliotek publicznych na poziomie powiatowym i gminnym, wywiadów ze studentami studiów zaocznych IINiSB UW i słuchaczami Pomaturalnego Studium Bibliotekarskiego Zaocznego działającego w ramach CEBID);
- głębokiego przekonania kadry naukowej IINiSB UW o znaczącym potencjale bibliotek publicznych w działaniach na rzecz UE i promocji Polski w UE;

- stwierdzenia, że udział bibliotek w przygotowaniu społeczeństwa do członkostwa w Unii nie jest dostateczny, ponieważ zostały one pominięte w szerokich działaniach społecznych, pomimo iż pełnią funkcje edukacyjno-kulturalne i i są ważnym instrumentem demokratycznego komunikowania się władz z obywatelami.

W procesie informowania społeczeństwa o UE nie została wykorzystana istniejąca struktura biblioteczna (np. sieć bibliotek publicznych). Szansą dla bibliotek stała się zatem możliwość udziału w tym ogólnokrajowym szkoleniu. Wykształceni specjaliści informacji, pracujący w bibliotekach publicznych poprzez udział w szkoleniu mogli stać się prawdziwymi liderami w swoim środowisku lokalnym.

Założenia kursów:

- Szkolenie miało objąć grupę docelową bibliotekarzy, co najmniej 1000 osób.

- Wszyscy uczestnicy kursów mieli uzyskać specjalny certyfikat.

- Uczestnikami kursów mogli zostać: kierownicy działów metodycznych odpowiednich bibliotek (odpowiedzialnych w bibliotece za kształcenie ustawiczne), kierownicy bibliotek powiatowych lub osoby przez nich desygnowane.

- Planowano zorganizować kursy w 15 filiach CEBID-u zlokalizowanych na terenie kraju – w 60 grupach szkoleniowych.

- Każdy kurs będzie składał się z 40 godzin szkoleniowych.

- W kursach będzie uczestniczyło po 15-18 osób.

Efekty realizacji szkoleń:

- Wykształcenie grupy specjalistów informacji z zakresu Unii Europejskiej – z sieci bibliotek publicznych na poziomie powiatowym i gminnym, którzy będą liderami (zgodnie ze swoimi kompetencjami i predyspozycjami) w środowisku lokalnym w zakresie informacji o UE.

- Zweryfikowanie programów nauczania w CEBID – na poziomie średnim i w IINiSB UW – na poziomie wyższym.

- Nabyte doświadczenia w trakcie realizacji tego szkolenia pozwolą na objęcie kształceniem w tym zakresie specjalistów z innych bibliotek (szkolnych, wojskowych i ośrodków informacji).

Program szkolenia

W trakcie realizacji 40-godzinnego programu uczestnik zajęć powinien zdobyć wiedzę w zakresie:

- Źródeł informacji europejskiej w bibliotekach publicznych,

- Użytkowników informacji europejskiej w bibliotekach publicznych,

- Działalności informacyjnej bibliotek w zakresie informacji europejskiej,

- Umiejętności komunikacji potrzebnej bibliotekarzowi europejskiemu,

- Organizacji i zarządzania bibliotekami, zastosowania standardów UE,

- Wykorzystania komputera w ośrodkach informacji o UE.

Autorami programów oraz publikacji dydaktycznych byli wykładowcy IINiSB UW, natomiast realizatorami zajęć w filiach CEBID-u – nauczyciele Centrum, pracownicy bibliotek, nauczyciele akademicy oraz specjaliści z regionalnych ośrodków informacji o Unii Europejskiej.

* * *

Projekt uzyskał akceptację Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, który dofinansował jego realizację z funduszy Fundacji Funduszu Współpracy z Counterpart Funds ze środków Komisji Europejskiej w ramach Memorandum of Understanding.

Konferencje organizacyjno-metodyczne, promujące projekt doskonalenia bibliotekarzy w zakresie UE

1. „Nauka o książce i bibliotece we współczesnym świecie”. Warszawa, Biblioteka Narodowa, 26-28.05.2003 r.

Konferencja międzynarodowa przygotowana przez IINiSB UW oraz CEBID – przy współpracy Fundacji INFO XXI. Program konferencji dotyczył różnych aspektów działalności bibliotecznej i informacyjnej w Unii Europejskiej, a zwłaszcza zagadnień kultury i historii książki, prasy, bibliografii, ruchu wydawniczego, czytelnictwa, ale także elektronicznej informacji o obiektach kultury, problemach kultury organizacyjnej bibliotek, etyki w nauce o informacji i informacji europejskiej w polskich bibliotekach publicznych.

W czasie konferencji poinformowano media i środowisko zawodowe o realizacji szkoleń dla bibliotekarzy w zakresie informacji europejskiej w polskich bibliotekach publicznych.

2. „Informacja o Unii Europejskiej? – Tak – ale jaka?” Międzynarodowa konferencja, Głowa, 13-20.07.2003 r.

Głównym tematem konferencji były problemy informacji i komunikacji, które w społeczeństwach informacyjnych są czynnikami o kluczowym znaczeniu. Pozwalają one budować skuteczne narzędzia i łączniki pomiędzy systemami informacji, a także kształtować wiedzę nt. ich odbiorców, społeczeństwa i relacje pomiędzy członkami społeczności.

W trakcie kilkudniowych obrad przedstawiono następujące problemy: realizację programu „Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych”, strategię informacyjną w UE, kształcenie specjalistów w dziedzinie informacji o UE, miejsce bibliotek w strategiach informacyjnych o UE.

W ramach tej konferencji odbyły się spotkania metodyczne przedstawicieli instytucji realizujących cykl szkoleń dla bibliotekarzy. W ich trakcie omawiano merytoryczne aspekty kursów oraz poddano analizie materiały dydaktyczne dla uczestników szkoleń. Ocena konferencji była pozytywna.

3. „Biblioteki pogranicza w przededniu rozszerzenia Unii Europejskiej. Nowe wyzwania – nowe możliwości”. Międzynarodowa

konferencja, Wigry k. Suwałk. Miejska Biblioteka Publiczna w Suwałkach, 24-26.09.2003 r.

Zamierzeniem organizatorów konferencji było zorganizowanie forum wymiany doświadczeń i planów przyszłościowych bibliotekarzy działających w euroregionach, czyli na terenie przygranicznym sąsiadujących państw. Wśród uczestników byli polscy bibliotekarze oraz przedstawiciele Litwy, Ukrainy, Węgier, Słowacji, Czech i Niemiec. Ważnym punktem programu była prezentacja działalności poszczególnych bibliotek w ramach współpracy transgranicznej. Część warsztatowa konferencji dotyczyła m.in. realizacji programu „Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych” na przykładzie doświadczeń w Filii CEBID w Gdańsku i w Szczecinie.

4. „Informacja o Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i lokalnym. Stan aktualny, możliwości, perspektywy. Jarocin, 3-4.02.2004 r.

Konferencja ta była podsumowaniem dotychczasowych działań merytorycznych i edukacyjnych w zakresie informacji europejskiej. Jej celem była szersza refleksja o obszarach popularyzacji wiedzy o UE w kontekście przeprowadzonych działań edukacyjnych w grupie polskich bibliotekarzy, o roli i miejscu polskich bibliotek w realiach Zjednoczonej Europy, o ewaluacji programów kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy, zwłaszcza tych, którzy zajmują się informacją naukową, o zasadach funkcjonowania projektów wspomagających finansowanie różnych przedsięwzięć.

Pomoce dydaktyczne. Wydawnictwa

W ramach realizacji szkoleń w zakresie informacji europejskiej wojewódzkie biblioteki publiczne otrzymały po ok. 2000 publikacji (w tym CD) dotyczących Unii Europejskiej – o wartości ok. 20 000 zł. Łącznie do bibliotek przekazano 43 tys. nowych wydawnictw o wartości 430 tys. zł. Na potrzeby uczestników szkoleń przygotowano 11 publikacji – dotyczących różnych aspektów usług informacyjnych związanych z UE, możliwych do zastosowania w bibliotekach polskich – w ogólnym nakładzie 12 tys. egzemplarzy. Wydawcami tych publikacji są Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW oraz Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Infor-

macyjnej i Dokumentacyjnej. Materiały te cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród słuchaczy kursów jako podstawowa pomoc dydaktyczna przy realizacji programu.

W ramach podsumowania półrocznej akcji edukacyjnej przygotowano kolejne wydawnictwa pod wspólnym tytułem *Program Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych*. T. 1-3. (Warszawa 2004)* – adresowane nie tylko do uczestników kursów, ale także do pracowników bibliotek publicznych, którzy z różnych przyczyn nie wzięli udziału w szkoleniach. Tom pierwszy autorstwa Jacka Puchalskiego, Michała Zająca przedstawia raport z realizacji tego programu. Raport składa się z 6 części, które omawiają genezę projektu, struktury programu, sprawozdania z realizacji kursów, założenia konferencji metodycznych, materiały związane z przebiegiem i oceną kursów.

Tom drugi – to publikacja zawierająca materiały pokonferencyjne pt. *Informacja o Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i lokalnym. Stan aktualny, możliwości, perspektywy* pod redakcją Jacka Puchalskiego, Mirosławy Majewskiej. Obejmuje teksty dotyczące szerszej refleksji o obszarach popularyzacji wiedzy o Unii Europejskiej, miejsca i roli polskich bibliotek w realiach Zjednoczonej Europy, o trendach kształcenia bibliotekarzy w krajach zachodnich zarówno w aspekcie bibliotek naukowych, jak i publicznych.

Tom trzeci – *Źródła informacji europejskiej* pod redakcją Małgorzaty Kisilowskiej zamyka omówiony wyżej program edukacyjny. Zawiera w wyborze bibliografię przygotowaną jako materiał informacyjno-dydaktyczny dla bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych i uczestniczących w kursach. Pra-

ca dzieli się na 6 części, podaje adresy bibliograficzne tradycyjnych i elektronicznych dokumentów oraz drogę dostępu do nich, informacje o dokumentach poświęconych realizacji różnorodnych programów UE w bibliotekach publicznych, źródła informacji nt. kształcenia bibliotekarzy w Polsce i w UE, adresy dokumentów dot. digitalizacji, usług świadczonych dla użytkownika dziecięcego i młodzieżowego. Słowem publikacja ta pełni funkcje warsztatu informacji dla bibliotekarza.

Przygotowane wydawnictwa ułatwią prowadzenie bibliotekarzowi działalności informacyjnej o Unii Europejskiej, pomogą w zakładaniu punktów informacyjnych oferujących specjalistyczne serwisy dot. UE. (Na str. 26 „PB” omówione są 2 publikacje związane z tymi szkoleniami).

Ocena szkoleń

Uczestnicy kursów ocenili wysoko organizację i merytoryczną realizację programu szkoleń, wyznaczając średnią ocenę 5,2 – w skali 1-6. Na pytanie dotyczące oczekiwań słuchaczy wobec kursów pozytywnie odpowiedziało 745 osób na 775, którzy udzielili odpowiedzi. Wysokie noty otrzymali wykładowcy za kompetencje, wysokie kwalifikacje, zrozumiały język przekazu, miłą atmosferę na kursach.

Podsumowanie

Można powiedzieć, iż szeroko zakrojona i sprawnie zrealizowana akcja edukacyjna polskich bibliotekarzy pozwoliła jej uczestnikom (ponad tysiącom osób) zdobyć rzetelną i aktualną wiedzę nt. informacji europejskiej oraz poznać narzędzia pozwalające na korzystanie z tej wiedzy. Przeszkoleni bibliotekarze mogą teraz włączyć się efektywnie do działań informacyjnych o Unii Europejskiej, jej organizacji, strukturze, zadaniach. Dzięki szkoleniom została wykreowana liczna i rozmieszczona na terenie całego kraju grupa liderów informacji o UE. Pierwszy krok został zrobiony, a w planach dalsze szkolenia np. nt. parlamentaryzmu europejskiego, dziedzictwa kulturalnego i wielu innych zagadnień.

MIROŚLAWA MAJEWSKA

wiccydyrektor Centrum Edukacji Bibliotekarskiej,
Informacyjnej i Dokumentacyjnej,

współpraca JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

* *Program Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych*. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, Fundacja Wspierania Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych „INFO XXI”. Oprac. M. Drzwiccki, M. Majewska, J. Puchalski, M. Zająca. Warszawa 2004. T. 1. *Raport z realizacji programu „Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych”*. Oprac. J. Puchalski, M. Zająca. – 174 s.; tab. T. 2. *Informacja o Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i lokalnym. Stan aktualny, możliwości, perspektywy*. Pod red. J. Puchalskiego, M. Majewskiej. – 101 s. T. 3. *Źródła informacji europejskiej*. Pod red. M. Kisilowskiej. – 126 s.

Dylematy kształcenia kadr dla bibliotek w Polsce* w warunkach Zjednoczonej Europy

MARIAN WALCZAK

Kształcenie profesjonalnych kadr informacji naukowej jest przedmiotem dyskusji, poszukiwań i eksperymentów od dziesięcioleci, i to nie tylko w Polsce, ale i w wielu państwach Europy i Ameryki, a więc wszędzie tam, gdzie informacja naukowa obsługuje gospodarkę, kulturę i edukację. Optymalny model kompetencji zawodowych i predyspozycji osobistych pracownika informacji naukowej nie został niestety nigdzie jeszcze wypracowany, bo gdyby tak było, wszelakie poszukiwania nie miałyby sensu. Zwiększająca się zaś liczba refleksji, konferencji, publikacji, ewolucji w programach nauczania uczelni akademickich przygotowujących pracowników służb bibliotecznych i informacyjnych świadczy o natężeniu wątpliwości wśród realizatorów edukacji bibliotekarzy, a także szerokich rzesz użytkowników korzystających z usług informacyjnych. Najtrudniej zaś wypracować model kształcenia, doksztalcania i doskonalenia kadr dla bibliotek naukowych, szczególnie dla bibliotek uczelnianych. Zmienność realiów edukacyjnych, przeobrażenia w obszarze oczekiwań na usługi informacyjne, coraz doskonalsze i skuteczniejsze nośniki informacji i komunikacji społecznej, wymuszają nieustanną ewolucję w kształceniu kadr dla bibliotek uczelnianych i naukowych ośrodków informacji w procesie zwiększania skuteczności obsługi informacyjnej różnych grup użytkowników, w szczególności studentów, badaczy i pracowników naukowo-dydaktycznych.

Pierwsze próby określenia kompetencji zawodowych i osobistych bibliotekarzy dwudziestego pierwszego wieku podjęli parę lat temu Amerykanie. Realia i specyfika kulturowa społeczeństwa amerykańskiego są co prawda dalece odmienne od polskich, ale odwołania do praktyki amerykańskiej wynikają z polskiego programu budowania społeczeń-

stwa informacyjnego, a takim już jest społeczeństwo amerykańskie. Niektóre zatem rozwiązania wcześniej czy później staną się również udziałem i naszej pragmatyki edukacyjnej. Warto przeto odwołać się do amerykańskich poszukiwań, gdyż nie są one już zupełnie obce polskiej dydaktyce akademickiej.

Praktycyzm szkolnictwa bibliotekarskiego i szkolnictwa w zakresie informacji naukowej, nakierowany na kształcenie absolwentów zdolnych zaspokajać potrzeby użytkowników indywidualnych i zbiorowych w USA, powoduje nieustanny niepokój i próby poszukiwań optymalnego modelu wykształconego bibliotekarza i pracownika informacji naukowej w skali społeczności lokalnych, mieszkańców stanu, ale i w skali całego kraju. Efektem takich poszukiwań są powstające programy i oferty edukacyjne w poszczególnych uczelniach. Są nimi także dyskusje środowiskowe, w których próbuje się określić podstawowe zręby nowoczesnego kształcenia w dziedzinie usług informacyjnych. Do najnowszych w tej dziedzinie należy rozpowszechniany w środowiskach informacyjnych dokument opracowany przez Specjalną Komisję Stowarzyszenia Amerykańskich Bibliotek Specjalnych, w którym próbuje się poddać pod dyskusję określenie kompetencji bibliotekarzy XXI w.¹

Amerykanie wyszli z założenia, że przyszłość należy do bibliotekarzy i pracowników informacji o wyraźnym uprofilowaniu ze względu na zmieniające się potrzeby.

Spółeczeństwa XXI w. będą poszukiwały różnych idei i pomysłów, które muszą być wspierane przez dostarczanie poprawnych informacji z wykorzystaniem sprawnych i nowoczesnych technologii informacyjnych. Usługi informacyjne w tym stuleciu będą nawiązywały do korzeni w przeszłości, ale konieczność ciągłego przetwarzania i rozrastania się zasobów informacyjnych będzie wymagała kształcenia specjalistycznego, mniej

* Referat był wygłoszony w czasie konferencji pt. „Informacja o Unii Europejskiej na poziomie regionalnym i lokalnym. Stan aktualny, możliwości, perspektywy”. Jarocin, 2-3 luty 2004 r.

¹ Competencies for Special Librarians of the 21st Century. Prepared for the SLA Board of Directors by the Special Committee on Competencies for Special Librarians. Executive Summary, Washington, October 1996.

zaś ogólnego, gdyż potrzeby różnych grup społecznych i zawodowych będą wielce zróżnicowane i specyficzne.

Kompetencje zawodowe współczesnego bibliotekarza w USA

1. Na pierwszym miejscu Special Committee on Competencies wymienił przygotowanie zawodowe, charakteryzujące się dogłębną wiedzą o źródłach informacji połączoną ze zdolnością do krytycznego oceniania i ich wybierania. W dokumencie Komitetu czytamy: „Zawodowy bibliotekarz ocenia dokument, CD-ROM i dostępne wersje baz danych. Zna najlepsze książki, gazety i elektroniczne źródła w specyficznych obszarach, takich jak biologia, marketing i bankowość. Wybiera i selekcjonuje źródła informacji, dokumenty i elektronikę dla małych centrów badań. Ustala telegraficzną obsługę wiadomości dla zakładów przemysłowych. Kontroluje informacje przez selekcję pod kątem użyteczności dla klienta. Używa strategicznego myślenia do przekształcania informacji, selekcji i analizy, dzięki którym zaspokaja specyficzne cele organizacyjne”².

2. Na drugim miejscu wśród kompetencji zawodowych Komitet wymienia znajomość wyspecjalizowanego przedmiotu wiedzy, stosownej do organizacji biznesu i klienta, którego bibliotekarz obsługuje pod względem informacyjnym. Wskazuje się tu na konieczność odpowiedniego doboru specjalistycznych kursów na studiach licencjackich, magisterskich i doktoranckich. Zaleca się też konieczne uczestnictwo w kursach z zakresu finansów, zarządzania i innych zagadnień branżowych. Od bibliotekarza wymagać się bowiem będzie monitorowania i pełnego rozeznania organizacji biznesu poprzez lekturę profesjonalnych czasopism i źródeł kluczowych w danej branży. Taki wymóg umożliwi intensywny rozwój służb informacyjnych opartych na świadomości zawodowej, niezależnie od specyfiki branży lub dziedziny zawodowej.

3. Na trzecim miejscu wymienia się rozwój, sterowanie, dostęp i efektywność kosztów obsługi informacyjnej, zgodnej ze strategicznymi kierunkami podmiotów gospodarczych lub organizacji społecznych. Wśród eksplikacji tej grupy kompetencji wymienia się m.in. takie sprawy, jak: efektywne kierowanie,

nadzór i realizacja procesów budżetowych, budowanie profesjonalnego personelu obsługi informacyjnej, prowadzenie złożonych badań. Wlicza się tu też gromadzenie kompetentnych dokumentów drukowanych i elektronicznych, analizę i syntezę potrzebnych informacji, rozwój specjalnych tezaurusów i list terminów indeksowych dla specjalistycznych baz danych.

4. Do kompetencji zawodowych Amerykanie zaliczyli opracowywanie instrukcji i wsparcie dla bibliotek oraz użytkowników informacji. Wśród szczegółowych zadań w tej grupie kompetencji wymienia się prowadzenie kursów z zakresu korzystania z Internetu, prowadzenie badań specjalistycznych wśród użytkowników informacji powiązanych z bieżącymi celami biznesu. Z tradycyjnych form wymienia się dostarczanie dostępnych pozycji bibliograficznych i pomoc w poszukiwaniu powszechnie dostępnych źródeł.

5. Wśród kompetencji bibliotekarzy przyszłości znajduje się ocena potrzeb informacyjnych i rynku wartości nowych, służb informacyjnych i narzędzi niezbędnych dla identyfikacji zindywidualizowanych potrzeb informacyjnych. W uszczegółowieniu oznacza to regularną ocenę narzędzi badawczych, wychwytywanie związków pomiędzy potrzebami a jakością usług informacyjnych. Ponadto zwraca się uwagę na obsługę informacyjną w zakresie potrzeb niepowtarzalnych, nieszablonowych oraz twórczych i specyficznych poprzez przeszukiwanie rodzimej i światowej literatury profesjonalnej.

6. W kolejnej grupie kompetencji zamieszczono umiejętność stosowania nowoczesnych technologii informacyjnych dla gromadzenia, opracowania, przechowywania i udostępniania informacji w sposób szybki, skuteczny i zgodny z oczekiwaniami użytkowników zbiorowych i indywidualnych. W tej grupie kompetencji umieszcza się dobre rozeznanie i umiejętność posługiwania się najnowocześniejszymi narzędziami i technikami, które dostarcza coraz doskonalsza technologia informacyjna, przede wszystkim elektroniczna.

7. Wśród kompetencji zawodowych bibliotekarza znajduje się ponadto obowiązek znajomości specyfiki obsługiwanego biznesu, nowoczesnej komunikacji, zasad kierowania i zarządzania, racjonalizacji kosztów obsługi informacyjnej. Zwraca się tu uwagę na tworzenie baz danych z osobistych

² Tamże, p. 1. Tłumaczenie własne.

dokumentów takich jak: raporty, sprawozdania, materiały źródłowe użyte do specjalnych projektów oraz na umiejętność popularyzacji obsługiwanego podmiotu lub branży w Internecie w sposób kreatywny, z wykorzystaniem intelektualnego kapitału obsługiwanej organizacji. Oczekuje się także od bibliotekarzy partycypacji w projektach badawczych, rozoznania w problematyce prawa autorskiego i wszelakich partycypacji w budowaniu projektów i planów strategicznych organizacji, instytucji lub podmiotu gospodarczego poprzez preferencje najbardziej kompetentnych źródeł.

8. Od bibliotekarzy przyszłości oczekuje się otwartości na nowości oraz elastyczności w zaspokajaniu zmieniających się potrzeb użytkowników i obsługi informacyjnej. Oczekuje się od służb informacyjnych maksymalnej giętkości w gromadzeniu i selekcji źródeł wymaganych przez nowe potrzeby biznesu. Zakłada się, że na każdym etapie rozwoju bibliotekarz i pracownik służb informacyjnych w XXI wieku będzie partnerem i niezbędnym konsultantem do spraw informacyjnych.

Kompetencje osobiste bibliotekarza i pracownika informacji w USA

1. W pierwszej grupie kompetencji akcentuje się osobistą identyfikację z zawodem, gdyż od niej zależy, zdaniem członków Komitetu, nieustanne poszukiwanie, ale i emocjonalny stosunek do sukcesów i porażek. Jest to warunek ustawicznego doskonalenia własnego warsztatu pracy, który prowadzi do coraz doskonalszej obsługi informacyjnej. Identyfikacja z zawodem wyzwala postawy nastawione na wyszukiwanie wyzwań zarówno na stanowisku pracy, jak na zewnątrz biblioteki, agencji informacyjnej czy innego podmiotu, który bibliotekarz lub pracownik informacji obsługuje pod względem informacyjnym.

2. Od bibliotekarza przyszłości oczekują Amerykanie szerokiego spojrzenia, które jest częścią kreatywnego procesu działalności jednostki i organizacji. Wyzwała ono dostarczanie zadań priorytetowych w obsłudze informacyjnej oraz współzawodnictwo. Pozwala także unikać stereotypów i schematów w pracy oraz wyzwala w codziennej pracy nastawienia praktycystyczne w obsłudze informacyjnej.

Od bibliotekarzy przyszłości Amerykanie oczekują wzajemnego szacunku i zaufania jako

niezbędnego warunku funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego, umiejętności efektywnej komunikacji, która wyzwala pomysły i entuzjazm w ich realizacji. Oczekuje się także nawyku pracy grupowej zarówno w miejscu pracy, jak i w środowisku, gdyż tylko taka postawa może przyczynić się do osobistych sukcesów oraz zachęcać do formalnych i nieformalnych okazji permanentnego uczenia się. Oczekuje się też umiejętności planowania i organizacji czasu pracy, postaw krytycznych, twórczego nastawienia i silnego poczucia własnej wartości, wynikających z osobistych i zawodowych celów życiowych.

Novum dla polskiego pojmowania celów osobistych stanowi wymóg elastycznego, ale zawsze pozytywnego nastawienia do innych, do nowości, do podejmowania wyzwań współczesności. Pozytywne nastawienie warunkuje, w przekonaniu Amerykanów, otwartość na rozwój własnych idei, pomysłów, obserwacji, poszukiwań, wykorzystywanie nowych technologii i produktów informacji oraz narzędzi obsługi informacyjnej³.

Uderza w tak zaprojektowanym amerykańskim modelu bibliotekarza i pracownika informacji naukowej przyszłości: oczekiwanie pełnej otwartości, doskonalenia zawodowego, krytycznego stosunku, pozytywnego myślenia połączonego z profesjonalnym przygotowaniem zawodowym. Być może takie oczekiwania stanowią klucz do sprawności informacyjnej społeczeństwa amerykańskiego w XXI wieku w wymiarze zawodowym i osobistym. Być może, że i w projektowaniu optymalnego modelu bibliotekarza przyszłości w polskim społeczeństwie informacyjnym cechy i predyspozycje osobiste oraz zawodowe pracownika służb informacyjnych w naszym stuleciu stanowią będą klucz do sukcesu w gospodarce i demokratyzacji społeczeństwa polskiego. Wszystko co dobre bowiem rozpoczyna się od myślenia, a społeczne przeobrażenia w myśleniu zależą od skuteczności i efektywności obsługi informacyjnej.

Zmiany w myśleniu o kształceniu kadr dla bibliotek i służb informacyjnych dotknęły i inne kraje, w których technologie informacyjne zostały wprzęgnięte we wszystkie obszary życia społeczno-gospodarczego. W An-

³ M. Walczak: *Kształcenie bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej w USA*. Poznań-Kalisz-Jarocin: UAM, 1998, s. 123-129.

głii do rzadkości należy już tradycyjne kształcenie bibliotekarzy. Unika się też pojęcia „studia bibliotekoznawstwa”, a coraz częściej uczelnie używają terminu „nauka o informacji”, gdyż bazą programową dla studiów tego typu jest wiedza o zarządzaniu informacją, wyszukiwanie informacji, wiedza o skomputeryzowanych systemach informacyjnych czy rozpoznawanie relacji: informacja i społeczeństwo oraz cały szereg opcji związanych z technologiami informacyjnymi oraz współdziałaniem pomiędzy badaniami a kształceniem badania⁴. Toczy się też i w tym kraju nieustanna debata o konieczności zmian w systemowym kształceniu i doskonaleniu zawodowym bibliotekarzy akademickich. Inną rolę przypisuje się w tym kraju młodszymi bibliotekarzom a inną bibliotekarzom dziedzinowym. Przed młodszymi bibliotekarzami stawia się zadanie przyjęcia stylu działania zorientowanego na użytkownika i bardziej wrażliwego na jego potrzeby. Większość studentów postrzega bibliotekę przez pryzmat młodszego bibliotekarza, którego widzi codziennie. Podnoszenie kompetencji tej grupy zawodowej widzą Anglicy w szkoleniach i kursach, organizowanych poza biblioteką w indywidualnym nauczaniu, praktyce i wymianie pracowników, itp.⁵ Inaczej nieco pojmują Anglicy rolę bibliotekarzy dziedzinowych, czyli specjalistów od informacji, koncentrujących się wokół potrzeb informacyjnych określonej grupy studentów lub pracowników naukowych. Przed tą grupą zawodową w książnicach uczelnianych Anglicy stawiają cztery zasadnicze obszary aktywności zawodowej: utrzymywanie kontaktu z uczelnią, politykę gromadzenia i rozwoju zbiorów, kształcenie użytkowników w zakresie korzystania z narzędzi informacji oraz świadczenie specjalistycznych usług informacyjnych⁶. W rozwoju kompetencji bibliotekarzy dziedzinowych Anglicy zwracają uwagę

na zagadnienia z teorii zarządzania, wiedzę pedagogiczną, komunikację interpersonalną, umiejętności w zakresie technologii informacyjnej, nauczania, stosunków międzyludzkich, pracy zespołowej i szerokiej wiedzy z reprezentowanej dziedziny wiedzy. Wielość i różnorodność angielskiego systemu kształcenia i doskonalenia młodszymi bibliotekarzy i bibliotekarzy dziedzinowych, niezależnie od nazw stanowisk na których są zatrudnieni, podporządkowana została celom strategicznym: określeniu wymagań klientów w odniesieniu do jakości usług i promowaniu usług informacyjnych dostosowanych do specyficznych potrzeb zróżnicowanych kategorii studentów i pracowników naukowych⁷.

Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób kształcić bibliotekarzy dla książnic akademickich i w jakie ich wyposażać kompetencje w realiach polskiej transformacji edukacyjnej i ekonomiczno-społecznej nurtuje nie tylko dyrektorów bibliotek uczelnianych i środowiska akademickie. Nie jest ono obce i wydziałom czy instytutom bezpośrednio zainteresowanym konstruowaniem i weryfikacją programów nauczania na poziomie licencjackim i magisterskim oraz podyplomowym, prowadzącym studia informacji naukowej w różnych konfiguracjach. Odpowiedź na pytanie o profil kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr dla bibliotek uczelnianych nie jest ani jednoznaczna, ani prosta. Stanowi ona pochodną zmieniających się funkcji i ról biblioteki uczelnianej w systemie edukacji akademickiej. W praktyce nawet laik zdaje sobie sprawę, iż bez zaplecza intelektualnego, to znaczy bez kompetentnej kadry akademickiej i bez przyzwoitej biblioteki uczelni, nie mogą funkcjonować żadne studia wyższe. Gorzej już z modelem skutecznej biblioteki uczelnianej i rozwiązaniami organizacyjnymi optymalnie zaspokajającymi zróżnicowane potrzeby różnych grup użytkowników w daną uczelnią związanych. Zmieniają się trendy w edukacji akademickiej, struktury, przybywa nowych kierunków i specjalności. Przeobrażeniom podlegają także i biblioteki uczelniane.

Jacek Wojciechowski wskazuje na charakterystyczny trend ewolucji książnic uczelnianych w kierunku megabibliotek, czyli akade-

⁴ D. Nicholas: *Coś chyba wisi w powietrzu – to chyba rewolucja lub aktualny stan kształcenia specjalistów w dziedzinie informacji w Wielkiej Brytanii*. W: *Edukacja bibliotekarzy 2001. Materiały z konferencji międzynarodowej*. Warszawa, 6-7 października 1998. Warszawa: Wydaw. CEBID, s. 95-98.

⁵ P. Sykes: *Rozwój kadr w odniesieniu do młodszych bibliotekarzy*. W: *Zarządzanie biblioteką. Najnowsze kierunki w bibliotekarstwie brytyjskim. Wybór tekstów*. Red.: Ivor Kemp, Teresa Wildhardt. Warszawa: Wydaw. SBP 1998, s. 135-145. Cyt.: *Zarządzanie biblioteką...*

⁶ R. Bluck: *Rozwój kadr w odniesieniu do bibliotekarzy dziedzinowych*. W: *Zarządzanie biblioteką...* Op. cit. s. 146-158.

⁷ G. Rea: *Promowanie usług bibliotecznych*. W: *Zarządzanie biblioteką...* Op. cit. s.188-204.

mickich bibliotek wielozdziedzinowych, oferujących wszystkie możliwe formy usług bibliotecznych, które „...mają związek z zakresem badań i dydaktyki macierzystej uczelni”⁸. Uważa, że podstawowa rola współczesnej biblioteki akademickiej sprowadza się do wypełniania bibliotecznych funkcji: edukacyjnej, informacyjnej i intelektualnej. Skuteczność działalności księżnicy akademickiej upatruje w ofercie zasobów i informacji, w procesach aktywnego komunikowania z użytkownikami i promocji oraz coraz szerszego otwierania się na różne grupy społeczne zmuszone do ustawicznego doskonalenia zawodowego przez całe życie⁹.

Gdyby tak pojmować współczesną rolę bibliotek uczelnianych, to w jakimś stopniu można by sformułować oczekiwania pod adresem kompetencji pracowników merytorycznych bibliotek uczelnianych. Rodzi się jednakże wątpliwość: czy mogą one mieć uniwersalny charakter w odniesieniu do wszystkich księżnic akademickich w Polsce?

O pozycji i roli bibliotekarzy uczelnianych w najbliższych latach w jakimś stopniu zdecydowały polityka państwa, wstępnie określona w dwóch dokumentach: „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do roku 2010”¹⁰ i „Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich”¹¹. Projektowana powszechność i dostępność szkolnictwa wyższego, projektowanie studiów pod potrzeby regionalnych rynków pracy, rozwój infrastruktury uczelnianej, budowa społeczeństwa informacyjnego, harmonizacja w ramach Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego i idea powszechności kształcenia ustawicznego wymuszą zapewne zachowania bibliotek akademickich w kierunku urynkowania usług informacyjnych, większej elastyczności i otwartości na zmieniające się specjalistyczne potrzeby różnych kategorii użytkowników, a tym samym zdeterminują formy kształcenia, a przede wszystkim doskonalenia zawodowe-

go, kadr bibliotecznych w księżnicach uczelnianych. Zapewne model funkcjonowania akademickiego bibliotekarstwa amerykańskiego czy angielskiego stanie się bardziej bliższy polskim realiom, gdyż wolnorynkowe powiązanie uczelni wyższych z gospodarką, badaniem zjawisk społecznych, kulturowych, komunikacyjnych, a tym samym i oferty informacyjnej, zostaną wymuszone przez realia rynkowe. Promocja usług bibliotecznych, czy szerzej informacyjnych, segmentacja usług bibliotecznych adresowanych do określonych kategorii użytkowników, public relations, mierzalność ekonomiczna usług informacyjnych i psychologiczna identyfikacja z zawodem staną się przedmiotem kształcenia, a szczególnie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy uczelnianych, gdyż zostanie wymuszona przez konkurencję i twardy rynek pracy w tym obszarze aktywności zawodowej. Postrzeganie zatem kompetencji kadr bibliotekarzy uczelnianych przez dzisiejsze realia i finansową miźerę szkolnictwa wyższego mija się z celem, gdyż w ciągu kilku najbliższych lat jakość, różnorodność ofert informacyjnych może ulec zmianie jako naturalny skutek procesu przeobrażeń edukacyjnych, ekonomicznych i społecznych w realiach społeczno-gospodarczych Zjednoczonej Europy. Projektowanie kompetencji zawodowych i osobistych pracowników bibliotek uczelnianych nie może zatem pomijać już procesu, który został zapoczątkowany. Niektórzy autorzy zwracają już uwagę na nieuchronność zmian nie tylko w kształceniu bibliotekarzy, ale i użytkowników, którzy poprzez nowe potrzeby i oczekiwania na jakościowo inne oferty informacyjne zmuszą księżnice uczelniane do poszukiwania nowych form komunikacyjnych z odbiorcami oraz wprowadzania szerokiej gamy ofert informacyjnych i usług bibliotecznych ze strony instytucji obsługujących myślenie ludzi¹². **Zmiany takie dotkną nie tylko oczywiście biblioteki uczelniane, ale i księżnice wszystkich sieci bibliotecznych, szczególnie sieci bibliotek publicznych.**

W najbliższych latach zapewne w kształceniu bibliotekarzy uczelnianych, a szczególnie w ich doskonaleniu poczesne miejsce zajmie nauka umiejętności wykorzystywania

⁸ J. Wojcicichowski: *Idee i rzeczywistość. Bibliotekarstwo pragmatyczne*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2002, s. 72.

⁹ Tamże, s. 74, 75.

¹⁰ Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2010 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Warszawa, 1 października 2002 r.

¹¹ Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, czerwiec 2002 r.

¹² M. Kisilowska: *Kształcenie bibliotekarzy i użytkowników – uwarunkowania i zadania z perspektywy międzynarodowej*. „Bibliotekarz” 2002 nr 11 s. 17-21.

i wdrażania technologii informacyjnych, poruszania się po edukacyjnych zasobach Internetu, wykorzystywania mediów w usługach informacyjnych. Sporo miejsca zapewne trzeba będzie poświęcić budowie katalogów elektronicznych, tworzeniu adresowanych abstraktów, budowie bibliografii analitycznych, rozpoznawaniu potrzeb informacyjnych w społeczności macierzystej uczelni, współpracy z innymi księżnicami naukowymi, ośrodkami edukacyjnymi, ale i refleksji nad nowymi ofertami informacyjnymi, takimi jak poradnictwo w poruszaniu się po rynku pracy czy tworzeniu miejsca pracy przez studenta a potencjalnego absolwenta uczelni¹³. Wewnętrzne frustracje bibliotekarzy akademickich, niejasna sytuacja legislacyjna bibliotekarzy dyplomowanych¹⁴, niższe niż w innych kategoriach zawodowych zarobki i inne ograniczenia aktywności zawodowej w grupie bibliotekarzy uczelnianych nie są w stanie zahamować nieuniknionych przeobrażeń w działalności księżnic szkół wyższych w Polsce. Sądzić należy, że podobnie jak w Anglii, czy w USA, poza rzeszami młodszych bibliotekarzy w bibliotekach uczelnianych będzie przybywać wybitnych specjalistów w postaci bibliotekarzy dziedzinowych, zdolnych obsługiwać nowe dyscypliny wiedzy i specjalistów w nich pracujących z wykorzystaniem coraz doskonalszych narzędzi, jakie niosą ze sobą najnowsze technologie informatyczne. Wierzyć należy że w każdym kolejnym dziesięcioleciu naszego stulecia, będzie wzrastała ranga zawodu pracownika informacji naukowej i rola biblioteki uczelnianej jako najważniejszego sprzymierzeńca edukacji akademickiej, a w efekcie końcowym wyjątkowo ważnego elementu w budowaniu nowego typu społeczeństwa, w którym informacja naukowa będzie towarzyszyła nowoczesnie wykształconemu człowiekowi w każdej sferze aktywności zawodowej i w osobistych poszukiwaniach własnego miejsca w rodzinie, społeczności lokalnej, grupie zawodowej i kulturowej.

Powstaje pytanie: **czy podobne kompetencje zawodowe i osobowe są potrzebne pracow-**

¹³ *Multimedia, Biblioteka, Edukacja. Konferencja ogólnopolska Białystok, 18-20 maja 2000 r.* Warszawa: Wydaw. CEBID, 2001.

¹⁴ R. Cybulski: *Bibliotekarze dyplomowani – frustracje, oczekiwania, potrzeby.* W: *Zawód bibliotekarza dziś i jutro. Materiały z konferencji.* Łódź, 15-16.10.1996. Warszawa: Wydaw. SBP 1997, s. 49-58.

nikom działalności podstawowej w innych sieciach bibliotecznych, a w szczególności w obsłudze informacyjnej społeczeństwa w bibliotekach publicznych i szkolnych. Nie ulega wątpliwości, iż realia gospodarki wolnorynkowej i błyskawiczny, w swoich trendach nie do odwrócenia, postęp technologii medialnych w postaci Internetu, telewizji, telefonii komórkowej coraz nowszych generacji, spowoduje zapotrzebowanie na inny typ usług informacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych. Ewolucja w ofercie usług bibliotek publicznych i szkolnych to tylko kwestia czasu. Można na obecnym etapie prognozować jedynie ewolucję potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych a także rekreacyjnych w bibliotekarstwie powszechnym. Prognoza taka nie jest aż nadto trudna, gdyż w działalności bibliotekarstwa powszechnego nastąpi zapewne swoiste wyrównywanie standardów przyjętych i stosowanych w księżnicach krajów tworzących Unię Europejską w dotychczasowym kształcie. Różnice mogą się pojawić jedynie jako skutek polskiej odrębności kulturowej, przyzwyczajęń, zapóźnień edukacyjnych i niesprawności w zarządzaniu polskim bibliotekarstwem. W sieci bibliotek publicznych mocnym akcentem da o sobie znać samorządność lokalna. Już u progu wieku kondycja ekonomiczna poszczególnych samorządów lokalnych, mobilność społeczności lokalnej oraz aktywność samej biblioteki w środowisku lokalnym wpływają znacząco na postrzeganie księżnicy publicznej w społeczeństwie lokalnym. Nadchodzą także czasy nieuniknionej konkurencyjności oferty usług kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych z innymi podmiotami operującymi na lokalnym rynku usług podobnego typu.

Funkcje bibliotek publicznych w zmieniających się realiach społeczno-gospodarczych zdeterminują nieuniknione zmiany w kompetencjach bibliotekarzy pracujących w sieci bibliotek publicznych. Biblioteki lokalne będą musiały stać się centrami informacji o społecznościach lokalnych, rozszerzą ofertę usług informacyjnych nie tylko o regionalia, ale i wiedzę o funkcjonowaniu społeczności lokalnych w realiach Unii Europejskiej na różnych poziomach, adresowanych do różnych użytkowników, w zależności od ich potrzeb i oczekiwań. Technologie i potrzeby informacyjne użytkowników wymuszą przesunięcie struktury zbiorów z tradycyjnych za-

sobów piśmienniczych w kierunku dokumentów elektronicznych. W kształceniu i doskonaleniu zawodowym bibliotekarzy bibliotek publicznych, niezależnie od miejsca i formy zdobywania kompetencji zawodowych, muszą zostać przesunięte akcenty z tradycyjnego humanistycznego kształcenia na rzecz operowania mediami i dokumentami elektronicznymi, z drugiej zaś strony niezbędne stanie się wyposażenie w wiedzę metodologiczną w zakresie budowy baz danych o społecznościach lokalnych i realiach działania w strukturach i procedurach unijnych. Ważnym elementem będzie znajomość warsztatu urynkawiania usług bibliotecznych. Marketing biblioteczny zapewne będzie towarzyszył każdej działalności bibliotecznej. Nieunikniona w perspektywie dziesięcioleci stanie się zapewne komasacja bibliotek powszechnych na rzecz powstawania megabibliotek o wielofunkcyjnych zadaniach, w tym ogromnej liczby usług informacyjnych na odległość z wykorzystaniem technologii medialnych z informacjami i usługami adresowanymi do różnych grup użytkowników. Większe spektrum wiedzy socjologicznej, pedagogicznej i informatycznej będzie musiało zapewne towarzyszyć wszystkim formom kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy. Tradycyjnie przekazywana wiedza z zakresu klasyfikacji, katalogowania, dziejów książki i bibliotek zostanie zapewne zastąpiona wiedzą o językach informacyjno-wyszukiwawczych, bazach danych, instytucjach społeczno-ekonomicznych w Polsce i Unii Europejskiej.

Podobne, jak w bibliotekach publicznych, nieuniknione zmiany funkcjonowania systemu edukacji wymuszą ewolucję funkcjonowania sieci bibliotek szkolnych. Powoli przebijają się już idea tworzenia szkolnych centrów multimedialnych, w których poza tradycyjnymi dokumentami bibliotecznymi będą dominowały dokumenty elektroniczne i media umożliwiające uczniom korzystanie z baz danych, elektronicznych kompendiów wiedzy, Internetu, czasopism online, itp. Bibliotekarz szkolny potencjalnie może stać się najważniejszym sprzymierzeńcem zarówno ucznia, jak i nauczyciela.

Niektóre sieci biblioteczne, jako relikty przeszłości, będą miały raczej charakter schyłko-

wy. Do takich należy sieć bibliotek pedagogicznych, których funkcje często są zbieżne z rolą bibliotek publicznych, w części szkolnych, a ich statutowa działalność adresowana do studiujących nauczycieli powoli odchodzi w przeszłość. I raczej nie warto nad tym faktem płakać.

Na tle powyższych refleksji rodzi się pytanie, zawsze kontrowersyjne przez sam fakt jego stawiania o to, czy **studia bibliotekoznawstwa i informacji naukowej są w ogóle potrzebne?** Czy nie lepiej wykształconego pedagoga, psychologa, historyka lub socjologa wyposażać w znajomość nowoczesnego warsztatu pracy w bibliotece? Czy studia podyplomowe dla humanistów w zakresie informacji naukowej nie stanowią drogi do kształcenia nowoczesnego bibliotekarza. Być może, kształcenie techników bibliotecznych na poziomie średnim mogłoby stanowić bazę obsługi w zakresie podstawowych usług informacyjnych o charakterze powszechnym? Póty co, radośna twórczość kształcenia w dziedzinie nazywanej „bibliotekoznawstwo i informacja” w Polsce ma charakter rozwojowy. Aktualnie bibliotekarzy kształcą się w przynajmniej dwudziestu uczelniach wyższych, państwowych i niepublicznych. Szczególnie w wyższych szkołach prywatnych poszukuje się chętnych do studiowania nazywając atrakcyjnie ofertę edukacyjną w zawodzie: „broker informacji”, „menedżer informacji”, itp.

Należy sądzić, iż funkcjonowanie bibliotek polskich w realiach Zjednoczonej Europy wymuszą zmiany funkcji i ofert informacyjnych we wszystkich typach bibliotek polskich. Te zaś z kolei wymuszą ewolucyjne zmiany programowe i inne priorytety w kompetencjach zawodowych zdobywanych w trakcie kształcenia i doskonalenia na wszystkich poziomach.

Zapewne jest to długi proces, ale proces nieunikniony. Dylematy w zakresie wyposażania w kompetencje zawodowe przyszłych i już zatrudnionych pracowników bibliotek polskich są ogromne. Ich rozwiązanie i szybkie zmiany edukacyjne w tym zakresie mogą przyspieszyć realizację idei budowy polskiego społeczeństwa informacyjnego i skutecznego funkcjonowania w warunkach Zjednoczonej Europy.

Komunikacja międzykulturowa na obszarach pogranicza polsko-czesko-niemieckiego

na przykładzie działalności Biblioteki Publicznej w Jeleniej Górze

MIROSLAWA JOŚKO

Sprawdziłem niedawno, skąd właściwie Europa wzięła swoją nazwę i nieco zaskoczony stwierdziłem, że zdaniem wielu badaczy termin ten ma swój prapoczątek w akadyjskim słowie erebu, które oznacza zmierzch lub zachód słońca. Na pierwszy rzut oka może się wydać, iż tego rodzaju odkrycie nie nastraja zbyt optymistycznie: wszak słowo zmierzch łączymy tradycyjnie z wyobrażeniem jakiegoś końca. Pod pewnymi względami są to skojarzenia uzasadnione; wraz ze zmierzchem rzeczywistość coś się kończy. Ale też od niepamiętnych czasów to właśnie wieczór był porą, kiedy człowiek zastanawiał się nad tym co zrobił w ciągu dnia, nad sensem lub bezsensem swoich działań oraz snuł plany na dzień następny.

Fragment przemówienia Vaclava Havla prezydenta Republiki Czeskiej z okazji wręczenia mu Nagrody Karola Wielkiego za zasługi na rzecz integracji europejskiej.

Wojewódzka Biblioteka w Jeleniej Górze pełni rolę głównej biblioteki w mieście i regionie. Udośćpniając swoje zbiory realizuje potrzeby czytelnice, informacyjne, edukacyjne wszystkich mieszkańców miasta i regionu, ale również turystów i kuracjuszy. Atrakcyjność oferty bibliotecznej w latach 1990-1998 potwierdzała liczba jej użytkowników z wyraźną dynamiką rozwoju (w 1990 r. – 16 525 czytelników, w 1998 r. – 30 341, co daje wskaźnik 32,3 czytelników na 100 mieszkańców).

Zjawiskiem o szczególnym znaczeniu biblioteki w środowisku lokalnym były liczby czytelników w kategoriach: uczniów szkół podstawowych – 5800, uczniów szkół średnich – 9829, studentów – 4094.

Realizowany program to: rozwój sieci, modernizacja i unowocześnienie bazy lokalowej i wyposażenia bibliotek, rozbudowa zbiorów, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów regionalnych, doskonalenie usług bibliotecznych i informacyjnych.

W oparciu o „Raport o stanie bibliotek i czytelnictwa w województwie jeleniogórskim wraz z kierunkami rozwoju”, przedstawiony na posiedzeniu Kolegium Wojewody w maju 1996 r., sformułowano najważniejsze zadania, wśród których była rozbudowa Biblioteki:

- utworzenie zautomatyzowanego Centrum Informacyjnego,
- zorganizowanie wypożyczalni i czytelni zbiorów obcojęzycznych,
- utworzenie ośrodka dydaktycznego dla bibliotekarzy.

Ambitny program wymagał profesjonalnej realizacji. Wielu bibliotekarzy zatrudnionych w Bibliotece zostało zobowiązanych do uzupełnienia wykształcenia fachowego zwłaszcza w zakresie edukacji regionalnej – jako podstawy poznawania i znajomości środowiska.

Biblioteka włączyła się aktywnie w życie kulturalne miasta i regionu organizując imprezy o doniosłym znaczeniu – w oparciu o wspólnie podejmowane inicjatywy i wspólną realizację działań – we współpracy z instytucjami i stowarzyszeniami kulturalnymi, naukowymi, regionalnymi i pozarządowymi: Muzeum Przyrodniczym, Muzeum Sportu i Turystyki Regionu Karkonoszy w Karpaczu, Muzeum Karkonoskim, Archiwum Państwowym, Karkonoskim Towarzystwem Naukowym, Muzeum w Szklarskiej Porębie, Szkołą Górską Przewodnictwa i Narciarstwa w Karpaczu, Teatrem im. C. Norwida, Kolegium Karkonoskim, Jeleniogórskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym, Regionalnym Centrum Kultury, Towarzystwem Walki z Kalectwem, Towarzystwem Przyjaciół Jeleniej Góry, Biurem Wystaw Artystycznych, Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu „Nysa”, Fundacją Kultury Ekologicznej „Dwór Czarne”, Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej-Centrum Samorządu Lokalnego, Sejmiku Samorządowym Gmin Województwa Jeleniogórskiego, Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.

W wyniku tej współpracy odbywały się sesje naukowe, konkursy literackie i plastyczne, wieczory pamięci, powstawały wystawy, ukazywały się publikacje, grafika okolicznościowa i inne formy działalności. Każda z nich była ważna. Wymienię tylko niektóre:

- „Polskie przewodniki turystyczne po Ziemi Jeleniogórskiej”.
- „Zabytkowa architektura w ekslibrisie czeskim – polskim – niemieckim”.
- „O niepodległość i granice 1914-1921”.
- „Tadeusz Steć in memoriam”.
- „Salvador Dali – Biblia w obrazach”.
- „Zamki i pałace śląskie”.
- „Karpacz na dawnej pocztówce”.
- „Współczesna grafika zachodnioeuropejska”.
- „Waldemar Siemaszko in memoriam”.
- „Karkonos – Rübzahl – Rzepiór: Duch Karkonoszy”.

Dużym zainteresowaniem czytelników i mieszkańców miasta i regionu cieszyła się bogata działalność wystawiennicza biblioteki we własnej Galerii Małych Form, również w muzeach i innych instytucjach. Podstawowym zadaniem biblioteki stała się promocja miasta i regionu. Wszelkie wizyty i spotkania bibliotekarzy to okazja by przekazać do bibliotek krajowych i zagranicznych regionalne kalendarze i foldery, informatory turystyczne, plakaty, widokówki, grafiki i inne publikacje.

Od 1993 r. wpisane zostały w kalendarz Września Jeleniogórskiego – „Jeleniogórskie Dni Książki i Biblioteki”. Coroczną tradycją stało się organizowanie sesji popularyzacyjnej „Biblioteka – Książka – Czytelnik. Dziś – Jutro” w Jeleniogórskim Ratuszu. Od 1996 r. – doroczne Forum Bibliotekarzy Jeleniogórskich – było płaszczyzną integracji środowiska zawodowego bibliotekarzy i podstawą budowania systemu obiegu informacji bibliotecznej w mieście. 18 września 1999 r. powołane zostało Towarzystwo Przyjaciół Grodzkiej Biblioteki Publicznej w Jeleniej Górze.

Przygraniczne położenie Jeleniej Góry stworzyło naturalne możliwości nawiązania współpracy z Państwowym Ośrodkiem Metodycznym w okręgu rządowym w Dreźnie. Inicjatorem współpracy był kierownik Ośrodka Christian Leutemann.

Pierwsze konferencje szkoleniowe bibliotekarzy województwa jeleniogórskiego z udziałem bibliotekarzy z Niemiec organizowane były przy pomocy środków finansowych Fundacji Konrada Adenauera za pośrednictwem Centrum Rozwoju Samorządu Lokalnego. Obustronne zainteresowanie współpracą zaczęło nabierać konkretnych wymiarów. Podpisano wypracowane wspólnie „Porozumienie o współpracy na lata 1994-1995”.

Głównymi zamierzeniami stron były: wymiana doświadczeń bibliotekarskich, wymiana materiałów bibliotecznych, wymiana wydawnictw regionalnych, organizowanie konferencji szkoleniowych i wystaw, pomoc w tworzeniu niemieckojęzycznego Oddziału w Bibliotece w Jeleniej Górze.

Kontakt z bibliotekami czeskimi nawiązano w 1995 r. podczas konferencji zorganizowanej przez Euroregion „Nysa” w Görlitz – „Sztuka i kultura środkiem do spotkań i porozumienia w obszarach nadgranicznych”. Tam nawiązano kontakt z Verą Vohlidalovą, dyrektorem Biblioteki w Libercu. W tym samym roku w Ratuszu Jeleniogórskim miało miejsce pierwsze trójstronne spotkanie.

Następny etap transgranicznej współpracy Biblioteki w Jeleniej Górze wyznaczyła droga wiodąca przez Euroregion „Nysa”, obejmujący trzy obszary przygraniczne Polski, Czech i Niemiec:

- po stronie polskiej: 39 gmin województwa dolnośląskiego oraz 4 gminy województwa lubuskiego;

- po stronie czeskiej: Dečín, Jablonec n.N., Ceska Lipa, Liberec i Semily;

- po stronie niemieckiej: powiaty: Bautzen, Kamenz, Löbau, Zittau, dolnośląsko-górnoluzycki oraz miasta wydzielone: Görlitz i Hoyerswerda.

Euroregion liczy ogółem ok. 1,6 mln mieszkańców: po stronie polskiej ok. 545 tys., po stronie czeskiej ok. 480 tys., po stronie niemieckiej ok. 560 tys.

Siedziba Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu „Nysa” znajduje się w Jeleniej Górze.

Te trzy obszary wiąże ze sobą wiele wspólnych interesów i problemów wynikających z wielowiekowej historii i kultury tych krajów i narodów. Euroregion „Nysa” otwierający nowe perspektywy również dla bibliotek, stworzył możliwość sięgania do Funduszu PHARE CBC. Gdyby nie te środki finansowe, nie byłoby możliwości zrealizowania wielu przedsięwzięć w ogóle. Biblioteka w Euroregionie – to była nowa szansa i nowe zadania.

Jednym z głównych zadań Euroregionu było przygotowanie mieszkańców do procesu integracji europejskiej. Euroregion stworzył naturalne warunki do podejmowania euroregionalnych inicjatyw. Przykładem może być projekt pt. Biblioteka Ekologiczna Euroregionu „Nysa” – „Dwór Czarne”. Koncepcja stworzenia specjalistycznej biblioteki ekologicznej powstała w wyniku współpracy Biblioteki z Fundacją Kultury Ekologicznej. Transgraniczna integracja środowisk bibliotekarskich Polski, Czech i Niemiec stanowiła podstawę do podejmowania awangardowych inicjatyw w upowszechnianiu kultury ekologicznej.

Kolejny projekt to Centrum Informacyjne Euroregionu „Nysa”, którego celem było:

- zagwarantowanie prawidłowego gromadzenia i udostępniania źródeł informacji oraz przepływu informacji o różnorodnej tematyce interesującej mieszkańców Euroregionu,

- organizowanie swobodnego dostępu do informacji na temat kultury, tradycji, historii, prawa, turystyki, literatury – polskiej, czeskiej, niemieckiej i lużyckiej,

- zapewnienie dokładnej i kompletnej, profesjonalnej informacji o Unii Europejskiej,

- promocja gmin Euroregionu „Nysa”,

- promocja bibliotek Euroregionu.

Zorganizowanie profesjonalnego centrum wiedzy i informacji o Euroregionie „Nysa” dla mieszkańców gmin Euroregionu i wypracowanie systemu informacyjno – wyszukiwawczego dla bibliotek w Euroregionie stało się zadaniem najważniejszym. Transgraniczna integracja bibliotekarzy, wymiana zawodowych doświadczeń stanowiła podstawę do kreślenia wspólnego celu – zapew-

nienie swobodnego dostępu do informacji wszystkim mieszkańcom Euroregionu. Założeniem docelowym – w dalszej perspektywie – miało być, by każdy mieszkaniec Euroregionu miał swobodny dostęp do informacji, korzystając z usług lokalnej biblioteki publicznej. Działania bibliotek publicznych stanowią mogą ważne ogniwo w procesie edukacji i informacji europejskiej mieszkańców gmin Euroregionu „Nysa”.

Konkurs plastyczno-literacki „Karkonos – Rübzahl – Rzepiór: Duch Karkonoszy”, nawiązujący do legendarnej postaci, Ducha Gór, wspólnego dla kultury trzech narodów był konkursem adresowanym do dzieci i młodzieży w Euroregionie. Po raz pierwszy został zorganizowany w roku 1996 przez Bibliotekę i Muzeum w Szklarskiej Porębie przy finansowym wsparciu Euroregionu „Nysa” i cieszył się dużym zainteresowaniem młodych czytelników. Wystawa pokonkursowa w Muzeum w Szklarskiej Porębie otworzyła trasę do jego prezentacji w bibliotekach w Meissen, Bautzen, Riesa, Großschönau w Saksonii oraz w Libercu i Rumburku w Czechach.

Wynikiem wspólnej pracy były publikacje: *Biblioteki publiczne Euroregionu Nysa*. Jelenia Góra 1997, *Usługi bibliotek Euroregionów Nysa i Łaba dla potrzeb społeczeństwa informacyjnego*. Liberec 2000.

Motto przewodnie informatorów – „Inwestycje w rozwój bibliotek – to inwestycje w przyszłość”.

Publikacje te miały informować mieszkańców Euroregionu, a także władzę samorządową o roli bibliotek publicznych w zakresie swobodnego dostępu do informacji, jak również uświadamiać, że najważniejszym działaniem bibliotek jest jak najszerszej pojęta służba informacyjna wobec społeczeństwa. Zaprezentowane w informatorze biblioteki wypowiedzi organizatorów mają przekonać wszystkich decydentów, że nowoczesna biblioteka w społeczeństwie informacyjnym ma znaczenie fundamentalne, umożliwia dostęp do ogólnoswiatowego zasobu informacji. Prezentacja wybranych bibliotek w wydawnictwach stanowi euroregionalną promocję również miast i gmin, w których funkcjonują. Dla samych bibliotekarzy i użytkowników bibliotek to podstawowe kompendium wiedzy o bibliotekach. Adresowane do mieszkańców Euroregionów, prezentują ofertę kulturalną i edukacyjną bibliotek i stanowią pierwszy krok w informacji euroregionalnej. Również przedstawiciele władzy samorządowej mieli możliwość zapoznania się z nimi. „Każdy obywatel Euroregionu powinien mieć nieograniczony dostęp do biblioteki, bezgraniczny dostęp do usług”. W Euroregionie „Nysa” funkcjonują 324 biblioteki, ze zbiorami ponad 6 milionów jednostek bibliotecznych.

W oparciu o działalność Euroregionu i możliwość pozyskania środków z funduszu PHARE

Biblioteka zorganizowała dla bibliotekarzy polskich, czeskich i niemieckich dwa cykle konferencji szkoleniowych. Pierwszy z nich to „Edukacja europejska. Nowe zadania publicznych bibliotek samorządowych” – Karpacz 1996, Przesieka 1998, Karpacz 2000.

Tematyka: Polska a Unia Europejska, Europa i Regiony, Euroregion „Nysa” wobec jednoczącej się Europy, biblioteki publiczne w społeczeństwie informacyjnym, zadania bibliotek publicznych w społeczeństwie informacyjnym, źródła informacji Unii Europejskiej, jak biblioteki publiczne mogą służyć integracji Polski z Unią Europejską, polskie biblioteki publiczne w drodze do Unii Europejskiej, biblioteki publiczne w krajach Unii Europejskiej, koncepcja Euroregionalnego Centrum Informacyjno-Bibliotecznego, regionalny system przepływu informacji w województwie dolnośląskim (założenia programowe), Wojewódzka Biblioteka Publiczna jako Centrum Informacyjne.

Prezentacja doświadczeń:

- Program edukacji europejskiej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Wałbrzychu,
- Usługi informacyjne w Bibliotece im. Lessinga w Kamenz,
- Doświadczenia z transformacją bibliotek publicznych w rejonie Liberca,
- Zwiastuny nowoczesności. Nowatorskie działania bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego,
- Biblioteka publiczno-uczelniarna. Modelowa koncepcja i praktyka,
- Udział bibliotek publicznych Euroregionu Karpackiego w procesie integracji europejskiej.

Tematyka regionalna:

- Z dziejów kultury śląskiej,
- Walory krajobrazowe i kulturowe Sudetów,
- Sudety Zachodnie z lotu ptaka,
- Zamki i pałace Dolnego Śląska,
- Tropami śląskiego dziedzictwa,
- Bibliotekarze na turystycznym szlaku w Karkonoszach.

W poszukiwaniu nowych form i metod pracy z dziećmi i młodzieżą w bibliotekach publicznych zorganizowano dwie konferencje o zasięgu euroregionalnym: Szklarska Poręba 1997, Jelenia Góra 2000.

Tematyka:

- Wyposażenie bibliotek dla dzieci. Standardy dla bibliotek niemieckich,
- Biblioteka dziecięca – szkoła. Prace nad projektem/modeliem. Zadania i rozwiązania w Bibliotece Miejskiej w Bautzen,
- Nowe formy współpracy: biblioteka dziecięca a szkoła. Projekt modelowy Fundacji Bertelsmanna w Bibliotece Miejskiej w Hoyerswerda,

- Poznawanie własnego regionu. Propozycje do pracy z dziećmi w bibliotekach publicznych,
- Czym jest biblioteka dla dzieci? Zaproszenie do dyskusji,
- Komputery w bibliotekach dla dzieci,
- Multimedia w bibliotece dla dzieci,
- Edukacja czytelnicza i medialna w bibliotece,
- Problemy czytelnictwa dzieci i młodzieży w bibliotekach publicznych,
- Ekologia w Euroregionie „Nysa”,
- Edukacja ekologiczna w Karkonoskim Parku Narodowym.

Prezentacja doświadczeń:

- Praca z dziećmi w bibliotekach Liberca,
- Ekologia w bibliotece – biblioteka w ekologii,
- Ekologia w szkole,
- Biblioteka Ekologiczna-Dwór Czarne – projekt,
- Wizja nowej biblioteki dziecięcej w Libercu,
- Giełda pomysłów.

Wnioski końcowe sformułowane podczas konferencji precyzowały zamierzenia i inspiracje do podejmowania nowych zadań:

- wypracowanie programu edukacji euroregionalnej ze szczególną promocją literatury narodowej polskiej, czeskiej i niemieckiej, adresowanego szczególnie do młodzieży,
- informacja o Unii Europejskiej powinna zostać wpisana do statutowych obowiązków bibliotek publicznych,

- zorganizowanie zintegrowanego systemu transgranicznego umożliwiającego każdemu mieszkańcowi Euroregionu dostęp do usług bibliotecznych i informacyjnych,
- podjęcie prac nad zmianami w regulaminach wypożyczalni i czytelnicy bibliotek,
- automatyzacja bibliotek i swobodny przepływ informacji jako zadanie priorytetowe.

Drugi etap reformy administracyjnej dla dawnej wojewódzkiej biblioteki publicznej oznaczał, poza zmianą organizatora i sposobu finansowania, również zmianę statusu, czyli zasięgu zadań ponadlokalnych. Euroregionalny partnerski układ o współdziałaniu bibliotek pozostawał bez zmian. Układ ten – trójstronnie utworzony przez samych bibliotekarzy – pozwalał na podejmowanie działań, zmierzających do przemian bibliotekarstwa w Euroregionie.

Każde spotkanie i prowadzone rozmowy – mogły stanowić ważny etap w poszukiwaniu i precyzowaniu kolejnych wspólnych przedsięwzięć, inicjatyw i innowacji. Determinacja, profesjonalizm, aktywność i odwaga bibliotekarzy stanowiły podstawę do budowania wspólnej strategii rozwoju bibliotek i czytelnictwa w Euroregionie.

Współpraca z bibliotekami czeskimi i niemieckimi obok walorów merytorycznych pozwoliła na nawiązanie bezpośrednich kontaktów międzyludzkich, przyczyniła się do rozwoju bibliotekarstwa i podniesienia pozycji biblioteki w społeczności lokalnej w Euroregionie.

PRAWO W BIBLIOTECE

Kwalifikacje i zaszeregowanie placowe nauczycieli bibliotekarzy

Osoba mająca ukończone studium nauczycielskie oraz pomaturalne studium bibliotekarskie spełnia warunki do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza w szkole podstawowej.

Stwierdzenie to wynika z uregulowań zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1288). Przepis §b 15 stanowi, że

kwalfikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza, z wyjątkiem bibliotek pedagogicznych, posiada osoba, która ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny z zakresu bibliotekarstwa albo legitymuje się dyplomem ukończenia pomaturalnego studium bibliotekarskiego.

Z przepisu § 4 rozporządzenia wynika, że do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach podstawowych, zasadniczych, placówkach oświatowo-wychowawczych wymagane jest: ukończenie studiów magisterskich ze specjalnością zgodną lub zbliżoną z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć, lub studiów innego kierunku i ukończenie studiów podyplomowych z zakresu nauczania przedmiotu lub

prowadzonych zajęć (w obu przypadkach wymagane jest przygotowanie pedagogiczne) albo **ukończenie zakładu kształcenia nauczycieli**. Przez zakład kształcenia nauczycieli rozumie się kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych, studium nauczycielskie, pedagogiczne studium techniczne, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego.

Odrębne przepisy określają wynagrodzenia nauczycieli. Zgodnie z definicją *art. 30 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela* w skład wynagrodzenia nauczycieli wchodzi:

- 1) wynagrodzenie zasadnicze,
- 2) dodatki: za wysługę lat, motywacyjne, funkcyjny oraz za warunki pracy,
- 3) wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw,
- 4) nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyłączeniem zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatków socjalnych.

Wysokość zasadniczego wynagrodzenia uzależniona jest od stopnia awansu zawodowego, posiadanych kwalifikacji oraz wymiaru zajęć a wysokość dodatków od czasu zatrudnienia, jakości świadczonej pracy, wykonywania dodatkowych zadań lub zajęć, powierzonego stanowiska oraz trudnych, uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia warunków pracy.

Minister Edukacji Narodowej i Sportu w *rozporządzeniu z dnia 11 maja 2000 r. (Dz.U. Nr 39, poz. 456, ze zmianami) w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, sposobu obliczania wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego za jedną godzinę przeliczeniową, wykazu stanowisk oraz dodatkowych zadań i zajęć uprawniających do dodatku funkcyjnego, ogólnych warunków przyznawania dodatku motywacyjnego, wykazu trudnych i uciążliwych warunków pracy stanowiących podstawę przyznania dodatku za warunki pracy oraz szczegółowych przypadków zaliczania okresów zatrudnienia i innych okresów uprawniających do dodatku za wysługę lat* ustalił tabelę zaszeregowania oraz minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego.

Organ prowadzący szkołę określa w drodze regulaminu wysokość i szczegółowe zasady wypłacania dodatków (motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy).

Przepis § 8 rozporządzenia określa, że do dnia 31 sierpnia 2006 r. minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego przewidziane dla nauczycieli legitymujących się dyplomem ukończenia kolegium nauczycielskiego lub nauczycielskiego kolegium języków obcych przysługują również nauczycielom posiadającym dyplom ukończenia studium nauczycielskiego lub pedagogicznego studium technicznego.

Zatem, pracownik legitymujący się ukończonym studium nauczycielskim powinien otrzymywać wynagrodzenie zasadnicze wg kategorii III.

Wysokość stawek wynagrodzenia zasadniczego jest ustalana co roku w załączniku do nowelizowanego rozporządzenia. Ostatnia zmiana rozporządzenia miała miejsce 21 lutego 2003 r. (Dz.U. Nr 34, poz. 286) i lada dzień ukaże się nowy dokument płacowy.

Nauczycielowi bibliotekarzowi przysługuje **dodatek za wysługę lat** w wysokości 1% wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy, wypłacany w okresach miesięcznych poczynając od czwartego roku pracy. Dodatek ten nie może przekroczyć 20% wynagrodzenia zasadniczego. Podstawę przyznania dodatku stanowi *art. 33 ust. 1 Karty Nauczyciela*. Szczegółowe przepisy dot. zaliczenia okresów zatrudnienia uprawniających do dodatku za wysługę lat zostały określone w *rozporządzeniu MENiS z 11 maja 2000 r.* (jak wyżej).

Do okresów pracy uprawniających do dodatku za wysługę lat wlicza się okresy poprzedniego zatrudnienia we wszystkich zakładach pracy, bez względu na sposób ustania stosunku pracy. Z tym, że nauczycielowi pozostającemu jednocześnie w więcej niż jednym stosunku pracy okresy uprawniające do dodatku za wysługę lat ustala się odrębnie dla każdego stosunku pracy. Czyli do okresu zatrudnienia uprawniającego do dodatku nie wlicza się okresu pracy w innym zakładzie, w którym pracownik jest lub był jednocześnie zatrudniony. Do okresu dodatkowego zatrudnienia nie podlegają zaliczeniu okresy podstawowego zatrudnienia.

Do okresów pracy wymaganych do nabycia prawa do dodatku za wysługę lat zalicza się okresy pracy wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć.

KRYSTYNA KUŹMIŃSKA
[k.kuzminska@chello.pl]

Jak komunikować się w bibliotece ?

2

Słuchać i wysłuchać

Niektórym ludziom wydaje się, iż nie ma nic łatwiejszego niż słuchanie. Wystarczy usiąść wygodnie, popatrzeć na mówiącego... i zasnąć. Oczywiście taki odbiorca jest bardzo wygodny dla stale narzekającej żony czy dokazujących dzieci, ale nie dla poważnego nadawcy, rozmówcy, dyskutanta. Podobnie jak mówienie, słuchanie także jest sztuką i należy się go nauczyć. Aby jednak słuchacz mógł skupić się na kierowanym w jego kierunku komunikacie, osoba przekazująca komunikat (pytanie, przemówienie, prowadząca dyskusję, rozmowę) musi go najpierw prawidłowo i właściwie zbudować.

Podstawowymi błędami popełnianymi przy budowaniu komunikatu są:

- Brak czytelnego określenia podstawowego tematu, definicji, czyli brak odpowiedzi na pytanie: *Co chcę przekazać? W takiej sytuacji odbiorca jest zdezorientowany i często zastanawia się O czym on właściwie mówi? Po co on o tym mówi, miał mówić o czymś innym?*

- Brak odpowiedzi na pytanie *Po co? się mówi właśnie to, a nie coś innego. Czyli precyzyjne określenie przez nadawcę przyczyny powstania komunikatu: Z jakiej okazji jest dzisiejsze wystąpienie burmistrza? czy Co było przyczyną długiej odpowiedzi pani bibliotekarki na moje krótkie pytanie?*

- Brak odpowiednich narzędzi do przekazania komunikatu, czyli brak odpowiedzi na pytanie: *Jak ja to zrealizuję? Jakich narzędzi użyję, aby zrealizować swój cel?*

- Niepoprawne skonstruowanie poszczególnych części, którymi są: *Wstęp, Rozwinięcie, Zakończenie*. Bywa, iż zbyt długi wstęp, brak odpowiednich proporcji między poszczególnymi częściami dekoncentruje odbiorcę, który marzy tylko o tym, aby nadawca już skończył. Na przykład tłumaczenie przez referenta przez pierwsze pół godziny, dlaczego przedstawiany referat ma taki, a nie inny tytuł, kiedy czas trwania całego przedstawianego referatu był określony na dwadzieścia minut, jest delikatnie mówiąc nieporozumieniem.

- Brak logiki wypowiedzi. Chaos tematyczny, nieuporządkowane cytaty, poplątane nazwiska, niedokładne daty.

- Niewłaściwe posługiwanie się słowami, zwrotami, także obcojęzycznymi.

- Posługiwanie się zwrotami, słowami, terminami, które dla odbiorcy są niezrozumiałe.

- Posługiwanie się faktami, opiniami nie mogącymi być przez odbiorcę sprawdzonymi np. *A czy pani słyszała, bo w telewizji podobno powiedzieli, że ceny książek będą wyższe? Czy to tutaj odbywa się ten jakiś konkurs poetycki czy, jak to się mówi?*

- Zgubienie myśli, wątku. Pojawia się ono wówczas, gdy cały materiał do przekazania nie jest wyselekcjonowany i uporządkowany na poziomie myśli.

- Brak określonego czasu wypowiedzi. Winna być ona treściwa, zwięzła, prosta, konkretna.

- Brak konkretnie i precyzyjnie określonego i dobranego do danego komunikatu odbiorcy. Brak odpowiedzi na pytanie: *Dla kogo przeznaczony jest ten komunikat?* Inna będzie odpowiedź pani bibliotekarki do dziecka: *Nie, tej książeczki nie mamy dziecko, ale może chcesz poczytać o misiu?* a inna do osoby starszej: *Jeżeli to pani nie sprawi kłopotu, to proszę się dowiedzieć w piątek*. Inaczej sformułuje się prośbę do profesora: *Czy byłby pan profesor tak uprzejmy i zechciał zaszczycić nas swoją obecnością na konferencji, którą organizujemy z okazji Dni Książki Naukowej?* a inaczej do hydraulika: *Panie Zenku bardzo nam zależy, aby ten kran był dzisiaj sprawny. Więc błagam, niech pan zrobi, co w pana mocy*.

- Nieuzasadnione przemilczenia, które nie będąc ani pauzą, ani chwilą wyczekiwania na oklaski, stawiają słuchacza w niezręcznej sytuacji. *Rozumie pani...ten...no...przepis?*

- Źle postawiona kropka, pauza burzy treść przekazu, a nawet może zmienić i wypaczyć jego znaczenie: *Konferencja odbędzie się dwudziestego (kropka) drugiego maja*.

- Pochopność wypowiedzi. Przeskakiwanie z tematu na temat, z wątku na wątek.

- Bezzasadne powoływanie się na autorytety. Podpieranie się, szczególnie w argumentacji sławnym nazwiskiem. Modnym jest dzisiaj powoływanie się na każdego, kto się pokaże w telewizji bez względu na to, czy jest specjalistą w swojej dziedzinie, czy ma na ten temat istotną wiedzę: *Bo ta sławna modelka, to powiedziała, że... A ten polityk mówił...*

- Brak świadomości w jakim pomieszczeniu, sali, budynku przekazywane są informacje. Zdążyć się może tak, iż jedno pytanie i jedna odpowiedź w sali z pogłosem zabrzmia, jak huragan i oderwą od pracy i wytrąca z skupienia kilkadziesiąt osób. I odwrotnie, w pomieszczeniu

wytłumionym słowo może całkowicie być niesłyszalne, gdy nadawca mówi cicho a odbiorca np. starszy człowiek lub dziecko niedosłyszą.

● Brak świadomości, iż niektóre wiadomości i informacje są skierowane tylko do konkretnej, wybranej osoby i nie powinny być usłyszane przez osoby postronne. Np. *To o której przyjeżdżają z naszą wyplatą? To pani Jola zmarła w poniedziałek czy we wtorek, bo tak źle ostatnio wyglądała.*

● Niedopuszczalne jest między rozmówcami w obecności innych słuchaczy komentowanie na głos czyjeś wyglądu, zachowania – nawet jeżeli pozostawiają wiele do życzenia, przekazywanie informacji niesprawdzonych, plotek, sensacji, wyśmiewanie czyjeś pytania, referatu, wystąpienia, głosu w dyskusji np. *Co za głupoty opowiadał ten profesor. A taki sławny, oceniania bez głębszej analizy dopiero co wysłuchanego referatu, obejrzanego przedstawienia, wystąpienia opartych jedynie na wstępnym, w większości mylącym, bo emocjonalnym, pierwszym wrażeniu Pani profesor najpierw się rozłożyła a potem nic nie pokazała, oceniania w obecności osób korzystających z biblioteki swoich przełożonych, podwładnych, innych pracowników, innych czytelników, artystów i gości, którzy z biblioteką współpracowali np. Pani Ewo, pani to się doprawdy do niczego nie nadaje, podejmowania decyzji personalnych, opowiadanie sobie dowcipów, żartów – niezorientowany słuchacz przyjmie to jako naśmiewanie się z niego.*

● Wszelkie uwagi zwracane personelowi, użytkownikom biblioteki, czytelnikom, artystom, winny być przekazywane dyskretnie, spokojnie, z tzw. *wyczuciem chwili*, to znaczy, w takim momencie, kiedy może być taka uwaga w skupieniu wysłuchana i zrozumiana. Dziecku, które za dziesięć minut ma przedstawienie nic nie da zwrócenie uwagi, aby było spokojne, bo występ jest tak frapującym wydarzeniem i przeżyciem, iż żadna uwaga do dziecka nie dotrze, a może nawet je zdekoncentrować. Wszelkie uwagi do osób występujących w bibliotece (do prelegenta, do artystów) należy kierować po ich występie, a nie przed. I należy najpierw zacząć od podziękowania za występ, następnie przejść do pochwał i dopiero na końcu, bardzo delikatnie powiedzieć, co nam się nie podobało. I najlepiej używać przy tym zwrotów: *Gdyby jeszcze kiedyś można było ten występ powtórzyć, to sugerowałabym aby może poprawić..., Mam nadzieję, że następnym razem tych kilka drobnych potknięć da się uniknąć.*

Oprócz słuchacza indywidualnego mamy także słuchacza zbiorowego.

● Pamiętać należy, iż słuchacz zbiorowy, także jest lub może być inny. Dlatego przed każdym wystąpieniem należy dokładnie wiedzieć, kto będzie naszym audytorium. Gdy będzie to pogadanka dla dużej grupy dzieci, musimy mówić krótszymi zdaniami. Tempo winno być wolniejsze, winniśmy robić dłuższe pauzy w dłuższym zdaniu i dłuższe na końcu zdania. Gdy będziemy mieli odbiorców starszych głównym problemem będzie problem słyszalności przekazu. Wielu starszych ludzi nie tylko bowiem niedosłyszy, ale nosi aparaty słuchowe, nie zawsze sprawne.

● Dzieci i ludzie starsi są słuchaczami również trudniejszymi od ludzi w średnim wieku ze względu na to, iż częściej kaszlą, kichają, szybciej się dekoncentrują, szybciej nudzą. Dlatego przygotowanie komunikatu dla tych odbiorców winno być bardzo zwięzłe, bardzo logiczne, precyzyjne pod względem głośności i artykulacji. Przekaz winien być bardzo czytelny, jasny, przejrzysty w treści, zwarty w formie. Niedopuszczalne jest tzw. spieszczenie słów. I to nie tylko w stosunku do dzieci, ale i do starszych. Nie należy także komunikatu *uatrakcyjniać* na siłę elementami werbalnymi (niestosowne zwroty np. *Moi kochani milusińscy cieszę się, że was widzę. Czy pensjonariusze zjedli już śniadanko? A smaczne było? Żarty, oklepane przysłowia*) lub niewerbalnymi (pa pa na do widzenia, przesyłanie całusów starszym paniom).

● Jednym z najtrudniejszych słuchaczy jest dzisiaj młodzież w wieku szkolnym oraz studenci. Nonszalancki styl życia, zachowania sprzed telewizora czy sali kinowej (jedzenie, picie, siedzenie w ubraniu wierzchnim, brzydkie siedzenie, rozmawianie, głośne komentowanie) zostały przeniesione do teatrów, na konferencje, prelekcje, lekcje biblioteczne, konkursy. Aby nie mieć z tego rodzaju słuchaczem problemów, należy go najpierw przygotować do wizyty w teatrze czy na prelekcji w bibliotece. Opisać nie tylko samo miejsce, ale uświadomić, iż jest to miejsce publiczne i miejsce, w którym tworzy się kulturę. Wymaga to wielkiego nakładu siły i cierpliwości ze strony opiekuna grupy, nauczyciela. Ale sądzę, iż przygotowanie tego odbiorcy także poprzez wizytę na lekcji osoby z biblioteki, która zapozna uczniów z zasadami zachowania się w tym miejscu, ułatwi potem nie tylko kontakt pracownikom biblioteki, ale wręcz zmusi do traktowania tego miejsca, jak miejsca życia publicznego i kulturalnego.

Nie istnieje słuchacz doskonały

● Patrząc na grupę słuchaczy należy tak kierować swoje spojrzenie, aby objąć nim wszystkich słuchających. I każdego, chociaż przez chwilę, z osobna. Każdy słuchający musi odnosić wrażenie, iż komunikat przekazywany jest tylko dla niego. Taką umiejętność mówienia do milionów odbiorców ale tak, iż każdy ma wrażenie, że mówi się do niego, ma prof. Jan Miodek.

● Mając przed sobą żywych słuchaczy winniśmy zawsze wziąć pod uwagę możliwość, iż coś może nas rozproszyć w trakcie przemówienia, referatu, toastu. Może to być upadek długopisu, okularów, zatraskiwanie torebki, szuranie teczką. Dlatego, aby nie mieć do nikogo o to pretensji, należy samemu tak skupić się na swoim przekazie, aby te drobne dźwięki w ogóle były dla nas nieistotne i prawie niesłyszalne.

● Jednocześnie nadawca winien wyrobić w sobie umiejętność słuchania swoich słuchaczy. Czyli, jakby *trzecim uchem*, odbierać ich reakcje: westchnienia, śmiechy, ciszę, która świadczy bardzo często o prawdziwym skupieniu słuchaczy.

● Ważna jest także mimika odbiorcy. Uniesione brwi, lekko przekrzywiona głowa, podparcie się na rękę winny mówić mówiącemu, iż to są osoby zainteresowane nie tylko słuchaniem, ale przede wszystkim wysłuchaniem. Nawet ziewanie nie musi sugerować zniechęcenia. Może być efektem niedotlenienia i niedokładnie przewietrzonych wcześniej sali. Zamknięte oczy słuchacza, czasami są także jego sposobem na skupienie (np. przy nagłym ataku migreny).

Słuchanie jest procesem obustronnym, przebiegającym między mówcą a słuchaczem oraz między słuchaczem a mówcą. Bo na to, jak przekazuje nam nadawca informacje ma wpływ również i to, jak zachowuje się i przyjmuje je odbiorca. Nawet, jeżeli nadawca niezbyt dokładnie przygotowany jest stremowany, niepewny reakcji słuchacza, to słuchacz może swoim zachowaniem, gestami, mimiką, spojrzeniem utwierdzić mówiącego w przekonaniu, iż radzi sobie całkiem niezłe, że jest aprobowany, że temat jego wypowiedzi jest interesujący i że chętnie słuchałibyśmy go jeszcze dłużej. I że z przyjemnością spotkamy się z nim raz jeszcze.

MAŁGORZATA PIETRZAK

Komunikaty

Wkrótce TYDZIEŃ BIBLIOTEK

Zainteresowanie Tygodniem Bibliotek

W opublikowanym na stronach EBIB-u (<http://ebib.oss.wroc.pl>) tekście *Żywe zainteresowanie Tygodniem Bibliotek* przewodniczący SBP Jan Wołosz podkreślił, że inicjatywa Tygodnia „spotyka się z nadzwyczaj życzliwym przyjęciem w całym kraju”. Wskazał na szczególne poparcie Ministerstwa Kultury, Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, władz samorządowych i oczywiście Biblioteki Narodowej, w której siedzibie w dniu 10 maja br. odbędzie się ogólnokrajowa konferencja nt. „Biblioteki w Europie były zawsze”. Spotkanie otworzy wystąpienie Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego. Prelegenci wygłoszą następujące referaty: prof. dr hab. Krzysztof Miłoś *Biblioteki w Europie były zawsze*; prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska *Przyszłość Bibliotek Polskich w wymiarze współpracy z UE*; Michał Jagiełło *Biblioteka Narodowa, czyli polskość w Europie*; Jan Wołosz *Ruch zawodowy bibliotekarzy wobec wejścia Polski do UE*.

Tydzień Bibliotek w kraju

Napłynęły już listy zawierające lokalne plany obchodów Tygodnia Bibliotek. Uwzględniają one, lecz i wzbogacają, propozycje zawarte w Programie.

Szczególnie ciekawie prezentują się pomysły Gminnej Biblioteki Publicznej w Majdanie Królewskim (woj. podkarpackie). Tak więc w dniu otwartym biblioteki czytelnicy m.in. zapoznają się z zasadami oprogramowania bibliotecznego. Rozpisano też dwa konkursy: plastyczny nt. „Wizerunek bibliotekarza XXI wieku” i międzyszkolny pt. „Biblioteki w Europie w XVII wieku”. W ramach szkolnej wycieczki rowerowej uczniowie Powszechnej Szkoły Podstawowej w Hucie Komorowskiej przyjadą do GBP w Majdanie na lekcję biblioteczną poświęconą ekslibrisowi w życiu bibliotek, natomiast bibliotekarz z Majdanu zaprezentuje ten temat w PSP w Brzostowej Górze.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzycach (także w Podkarpackim) postanowiła połączyć Tydzień Bibliotek z obchodami 30-lecia swego ist-

nienia. W bogatym programie znalazły się takie punkty, jak: konkurs „Mój ulubiony bohater literacki”, przemarsz przebierańców w towarzystwie orkiestry połączony z rozstrzygnięciem tego konkursu; loteria fantowa, kiermasz i dyskoteka; wreszcie – wspólne czytanie bajek i wierszy dla najmłodszych mieszkańców gminy w wykonaniu zaproszonych gości (w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom”).

Koła SBP podległe Zarządowi Okręgu w Kielcach zaplanowały w dniach 5-15 maja szereg imprez kulturalnych i czytelniczych, adresowanych głównie do dzieci i młodzieży: konkursy, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, pasowania na czytelnika, występy teatralne. Przygotowano też sporo wystaw i spotkań integracyjnych bibliotekarzy z przedstawicielami władz samorządowych i instytucji współpracujących.

Także Oddział SBP w Kolbuszowej przyspieszył obchody Tygodnia o 3 dni i postanowił zorganizować kolejno Dni: Małego Czytelnika, Książki Regionalnej, Czytelnika Internetowego, Bi-

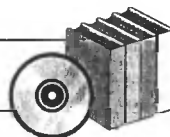
bliotekarza, Bibliotek w Powiecie, Czytelnika i Czytelnictwa. Filie Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kolbuszowej – Werynia, Widetka, Przedbórz, Kupno, Kolbuszowa Górna, Bukowiec, Molas, Niwiska i Raniżów – przygotowują po kilka oddzielnych imprez.

Dysponująca profilowanym księgozbiorem Biblioteka Sztuki działająca przy Małopolskim Instytucie Kultury w Krakowie m.in. zaprosiła czytelników do współtworzenia księgozbioru poprzez wpisywanie na specjalnie przygotowaną listę propozycji zakupów i zainaugurowała stały cykl spotkań (pt. „Pasjonaci są wśród nas”) z czytelnikami, którzy chcieliby się podzielić swoimi fascynacjami na forum instytucji. Jako pierwsza ma wystąpić w dniu 10 maja dr Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska, historyk sztuki; opowie m.in. o twórczości młodopolskiego malarza Jana Stanisławskiego.

Jak widać – biblioteki rzeczowo podchodzą do sprawy i nie ograniczają się wyłącznie do powielania naszych pomysłów, lecz same wdrażają niecodzienne rozwiązania.

Od red. Redakcja „PB” chętnie wydrukuje relacje bibliotek z uroczystości TYGODNIA BIBLIOTEK. Czekamy na teksty.

KSIĄŻKA

Świat książki dziecięcej

■ Autobiografia Andersena

Sławny duński bajkopisarz Hans Christian Andersen był człowiekiem niesłychanie wrażliwym. Być może bez tej wrażliwości nie powstałyby jego baśnie. W tych najbardziej znanych i kochanych przez czytelników wszystkich krajów zawarł cały swój ból i smutek, swój żal do świata, który go nie rozumiał i nie chciał docenić. Takie przynajmniej wrażenie odnosi się czytając chociażby *Małą syrenę*, *Dziewczynkę z zapalkami*, *Królową Śniegu*, a zwłaszcza *Brzydkie kaczątko*. Sam Andersen był przecież takim właśnie brzydkim kaczątkiem, dziobanym przez pospolite ptactwo domowe. Kacząciem, które wyrosło na wspaniałego łabędzia, rozwinęło skrzydła i odleciało daleko. Obiektywnie nie miał się na co skarżyć: mimo trudnych początków otrzymał przecież od świata bardzo wiele – ludzie pomagali mu, starali się go zrozumieć, a w końcu docenili jego geniusz.

Jednak prawda realnego świata i prawda duszy nie muszą być – i często nie są – tożsame. Być może doświadczenia najwcześniejszych lat, trudy i upokorzenia nie pozwoliły pisarzowi stać się człowiekiem w pełni szczęśliwym. Dawne rany bolały nadal i nie chciały się goić.

Andersen pochodził z ubogiej rodziny, jego smutne dzieciństwo, trudna młodość i późniejsze sukcesy literackie są dobrze znane, może wiemy o nich więcej niż o faktach z biografii wielu innych pisarzy. Andersen czerpał bowiem ze swego życia; nie tylko i nie przede wszystkim fakty, lecz głównie wrażenia i emocje. Kto płakał nad małą syrenką, płakał i nad Hansem Christianem, kto pamięta baśń o starej latarni, ten musiał zadumać się nad tragizmem niewykorzystanych szans. Trudno właściwie znaleźć baśń czy opowiadanie Andersena, w którym nie zawarłby on choćby okrucichów ze swojego życia. Może dlatego właśnie są one tak głębokie i pełne znaczenia. Wielki duński czarodziej nie poruszał się, być może, zbyt pewnie w realnym świecie, o krainie wyobraźni, a więc i o krainie uczuć wiedział jednak wszystko.

Baśnie Andersena nie były jedynym źródłem informacji o jego życiu. W jego dorobku twórczym znajdziemy również autobiografie. Pierwszą była napisana w 1832 r. *Księga życia*. Jej autor miał wtedy zaledwie 27 lat. Praca była jednak przez prawie sto lat nieznaną ogółowi czytelników. Po raz pierwszy opublikowano ją dopiero w 1926 r. O wiele bardziej znana jest *Baśń mojego życia*, napisana w 1847 r. W Polsce nie była do tej pory tłumaczona. Jedynie w 1955 r. wystawiono jej fragment w Państwowym Teatrze Lalka – w 150. rocznicę urodzin baśniopisarza. Teraz, po wielu latach od daty pierwszego wydania, mogli wszyscy miłośnicy twórczości Andersena wreszcie zapoznać się z ową autobiografią. Zaprezentowało ją w 2003 r. łódzkie Wydawnictwo Ravi w przekładzie Iwony Chamskiej.

Czego możemy dowiedzieć się o autorze z tej książki? Nie należy zapominać, że autobiografie z natury rzeczy bywają subiektywne. *Baśń mojego życia* powstała na zamówienie C. B. Lorcka, wydawcy z Lipska, który przygotowywał pierwsze niemieckie wydanie dzieł zebranych Andersena. Autobiografia, której pełny tytuł brzmi *Baśń mojego życia bez zmyśleń*, miała być wstępem do owej niemieckiej prezentacji utworów Andersena. Toteż czytelnicy poznali ją najpierw w wersji niemieckojęzycznej. Potem ukazał się przekład angielski, a dopiero po kilku latach – duński.

Pisanie autobiografii rozpoczął Andersen podczas pobytu w Neapolu, fragmenty rękopisu przesyłał do przejrzenia swemu przyjacielowi Edvardowi Collinowi. Ojciec Edvarda, Jonas Collin, był protektorem Hansa Christiana. On sam i członkowie jego rodziny, a więc i Edvard, należeli do ludzi najbliższych sercu pisarza. Czy jednak możemy być wdzięczni młodemu Collinowi za tę właśnie przysługę – przegłądanie i redagowanie rękopisu autobiografii? Ponoć ingerował w tekst. W polskiej biografii Andersena czytamy: „...pedantyczny młody Collin starannie wygładził w nadsyłanych tekstach wszystko, co wydawało mu się zанаdто odbiegające od konwencjonalnych i ogólnie wówczas przyjętych literackich schematów.” (Maria Kurecka: *Jan Chrystian Andersen*. Warszawa: PIW, 1965, s. 187).

W tym okresie Hans Christian Andersen osiągnął bardzo wiele. Trudne chwile – nędza, głód, upokorzenia pozostały już za nim. Był uznanym twórcą, autorem niezbyt udanych, co prawda, utworów dramatycznych, ale również dobrych i poczytnych powieści jak *Improwizator*, *O. T.*, *Tylko grajek*. Nawiasem mówiąc i one zawierają wątki autobiograficzne. No i był Andersen przede

wszystkim autorem baśni, za które cenił i – co ważniejsze – pokochał go cały świat. W 1847 r. napisane już były tak znakomite utwory jak: *Księżniczka na ziarnku grochu*, *Calineczka*, *Nowe szaty cesarza*, *Słowik*, *Brzydkie kaczątko* czy *Królowa Śniegu*. Nie tylko literackie sukcesy stały się jego udziałem. Bywał w domach sławnych artystów, w pałacach arystokratów, nawet w dworach królewskich. Miał przed sobą jeszcze wiele lat życia (zmarł w 1875 r.), wiele osiągnięć. Darzono go przyjaźnią, choć – jak każdy – stykał się i z osobami niezyciowymi. Urodzony i wychowany w nędzy, miał jednak, oprócz talentu literackiego, wiele szczęścia do ludzi i to również był dar od losu.

Czy znajdziemy to wszystko w jego autobiografii? I tak i nie. Jak już wspomniałam, prawda autobiografii jest prawdą subiektywną. Andersen pewne fakty uznał za istotne bardziej, inne mniej, to i owo pominął. Pamiętajmy jednak, że nie pisał dla siebie, lecz realizował zamówienie wydawcy. Bardzo ciepło pisze o Collinach, także o bardziej i mniej znanych osobistościach epoki, z którymi dane mu było się zetknąć. Co jakiś czas na kartach autobiografii powraca poczucie, że w ojczystej Danii nie jest doceniany i sprawiedliwie traktowany przez krytyków. Czy tak rzeczywiście było? Czy może raczej górę brało przewrażliwienie, pragnienie, by dobrze rozumiano jego twórczość, wreszcie ciągła potrzeba akceptacji?

Myślę, że my, dzisiejsi czytelnicy *Baśni mojego życia*, nie powinniśmy zbytnio zagłębiać się w szczegóły i wskazywać: „Och, to było zupełnie inaczej. Przecież w biografiach opisano to tak...”. Dla mnie najciekawsza podczas lektury *Baśni mojego życia* była możliwość wejścia w wewnętrzny świat Andersena, towarzyszenie mu w różnych nastrojach, różnych klimatach duszy. Czy udało mi się go lepiej zrozumieć? Tajemnica pozostała tajemnicą, ale przecież Andersen autobiografię swą zatytułował *Baśnią*. Dołączmy ją więc do innych ulubionych utworów wielkiego Duńczyka. Zainteresowanych autobiograficznymi wątkami w twórczości Andersena zachęcam do przeczytania opowieści *Piotr Szczęściarz*, wydanej w 1870 r. W naturalny sposób wydała mi się ona literackim dopełnieniem *Baśni mojego życia*.

LIDIA BŁASZCZYK

Hans Christian Andersen: *Baśń mojego życia: autobiografia*. Tł. Iwona Chamska. Łódź: Wydaw. Ravi, 2003.

Media Rodzina z Harrym Potterem w tle

Media Rodzina – wydawnictwo poznańskie działa na rynku książki polskiej już 11 lat. W zeszłym roku obchodziło jubileusz 10-lecia. W tym okresie oficyna rozwinęła się i znacznie rozszerzyła swoją ofertę wydawniczą. Wydawnictwo, wówczas noszące nazwę Media Rodzina of Poznań, założył w 1992 r. w Poznaniu – Robert Gamble, Amerykanin szkodzko-irlandzkiego pochodzenia, przy współpracy Bronisława Kledzika, wieloletniego redaktora Wydawnictwa Poznańskiego. Pierwszym wydawnictwem była książka A. Faber i E. Mazlish *Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały*, którą sprzedano w 260 tys. egz. Kolejnym hitem stała się książka *Inteligencja emocjonalna* Daniela Golman'a (130 tys. egz.). Start nowego wydawnictwa można uznać za udany.

dyr. Bronisław Kledzik prezentując najnowszą pozycję wydawnictwa Media Rodzina – *Harry Potter i Zakon Feniksa*

W ciągu minionego dziesięciolecia Media Rodzina wydała ogółem 1000 tytułów w 4 mln. egz. 70% oferty wydawniczej tej oficyny to literatura non-fiction. Profil wydawniczy to przede wszystkim psychologia, czyli publikacje, które pomagają wskazać właściwą drogę postępowania, lepiej zrozumieć siebie i innych. A także literatura dla dzieci, rodziców, dziewczyn, osób uzależnionych.

Rodzice mogą sięgnąć np. po *Niespokojne dzieci* J. Prekop, Ch. Schweizer'a, *Kochać i rozumieć* I. Obuchowskiej, *Bajki terapeutyczne* M. Molickiej. Uzależnieni po *Ja już nie palę* M. Work Ashelmana, *Koniec współzależnienia* M. Brattie. Młode dziewczyny mogą przeczytać *Dziewczyny się odchudzają* J. Wilson, *Rodzina Austinów* M. L. Engle. Zainteresowani psychologią również znajdą dla siebie książki, np. *Optymizmu można się*

nauczyć, Co możesz zmienić a czego nie możesz, obie pozycje Martina E. P. Seligmana, *Mózg emocjonalny* Josepha Le Douxa.

Media Rodzina – liczba wydanych tytułów i sprzedanych egzemplarzy

Rok	Tytuły	Sprzedane egzemplarze
1992	1	15 000
1993	4	90 000
1994	9	140 000
1995	14	200 000
1996	15	250 000
1997	14	235 000
1998	17	210 000
1999	17	200 000
2000	16	600 000
2001	22	1 850 000
2002	21	740 000

Jednak największą popularnością wśród propozycji wydawnictwa cieszy się cykl książek J. K. Rowling o przygodach Harrego Pottera. To dzięki temu tytułowi wydawnictwo zwiększa nakłady innych książek, rozwija się i stało się znane szerokim kręgom czytelników, zaistniało w mediach. Ilość sprzedanych książek o Harrym Potterze, łącznie z tomem 4 osiągnęła liczbę 2 mln. egz. Znakoomicie sprzedaje się tom piąty. Cykl o Harrym Potterze jest fenomenem w światowej literaturze, w Polsce też cieszy się ogromnym zainteresowaniem, zajmując pierwsze miejsca na listach bestsellerów. Jego autorka – J. K. Rowling otrzymała od polskich dzieci Order Uśmiechu (2002).

29.01.2003 r. odbyły się w Bibliotece Narodowej w Warszawie dwie uroczystości: Salon Wydawców poświęcony oficynie Media Rodzina i konferencja prasowa promująca piąty tom przygód czarodzieja *Harry Potter i Zakon Feniksa*. Zebrani zapoznali się z działalnością wydawnictwa Media Rodzina, którą zaprezentowali: Robert Gamble i Bronisław Kledzik. Wystuchali również tłumacza – Andrzeja Polkowskiego, który opowiadał o tajnikach i perypetiach związanych z przekładem tekstu tomu piątego. Ważnym momentem było przekazanie przez dyrektora Bronisława Kledzika na ręce dyrektora BN – Michała Jagiełły 500 egzemplarzy piątego tomu cyklu w celu rozdzielienia wśród bibliotek publicznych. Oficjalna premiera książki *Harry Potter i Zakon Feniksa* odbyła się 31 stycznia br. na terenie całej Polski – o wschodzie słońca, pomiędzy godziną 7.31 (Rzeszów) a 7.50 (Szczecin). Nakład polskiej edycji piątego tomu Harrego Pottera wynosi 600 tys. egz., co jest rekordem wydawniczym III Rzeczpospolitej.

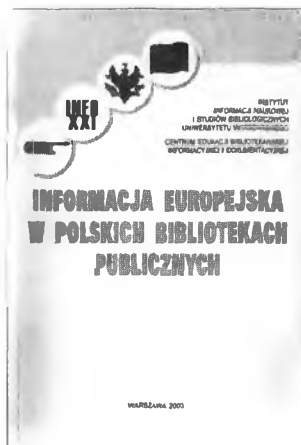
DOMINIKA STĘPNIIEWSKA

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych. Red. J. Puchalski, M. Zając, M. Majewska. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW; Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. Warszawa: Wydaw. CEBID – 114 s.

Publikacja, o charakterze teoretyczno-metodycznym, jest adresowana do słuchaczy cyklu szkoleń nt. „Informacji europejskiej w bibliotekach publicznych” organizowanych na terenie całego kraju w II półroczu 2003 r. – przez Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. Realizacja tego projektu wymagała wsparcia finansowego Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej i naukowego – udzielonego przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW. Czytelnik tego wydawnictwa może zapoznać się z 6 opracowaniami przygotowanymi przez pracowników naukowych Instytutu dotyczącymi różnorodnych aspektów informacji europejskiej, począwszy od źródeł informacji nt. Unii Europejskiej, problemów organizacji i zarządzania bibliotekami, standardów bibliotecznych poprzez wiedzę o użytkownikach informacji i metodach komunikacji, public relation i działalności informacyjnej w zakresie informacji europejskiej, aż po zastosowanie komputera w punkcie informacji europejskiej.

Książka stanowi cenną pomoc dla bibliotekarzy specjalizujących się w dziedzinie informacji – zwłaszcza w dobie włączenia naszego kraju do struktur europejskich.

Biblioteki pogranicza w przededniu rozszerzenia Unii Europejskiej. Nowe zadania – nowe możliwości. Praca zbior. pod red. Małgorzaty Kisilowskiej. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. Warszawa: Wydaw. CEBID, 168 s.

Od początku lat 90. XX w. powstało w Polsce 16 euroregionów z państwami sąsiadującymi oraz innymi krajami europejskimi. Za ich rozwój odpowiedzialne są władze rządowe, samorządowe: wojewódzkie i lokalne – w oparciu o przepisy prawne dotyczące wspierania rozwoju regionalnego i program Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego (do 2006 r.). Zamieszczone w tej publikacji teksty stanowią pokłosie międzynarodowej konferencji pt. „Biblioteki pogranicza w przededniu rozszerzenia UE. Nowe zadania – nowe możliwości” zorganizowanej w Wigrach k. Suwałk w dniach 24-26.10.2003 r. Praca obejmuje 17 opracowań poruszających problematykę współpracy bibliotek i innych instytucji kultury w regionach transgranicznych na przykładzie wielu euroregionów. W opracowaniach przedstawiono działalność usługową bibliotek skierowaną do mniejszości narodowych, promowanie kultury krajów sąsiednich, biblioteki wobec użytkowników i władz samorządowych, kontakty między bibliotekarzami reprezentującymi sąsiedzkie kraje (Polska, Czechy) prężną współpracę bibliotek euroregionu NYSA, promocję kultury polskiej wśród dzieci ukraińskich realizowaną przez bibliotekę we Lwowie, politykę mniejszościową i działalność Biblioteki Języków Obcych w Budapeszcie.

Lektura materiałów pokonferencyjnych pozwoli każdemu bibliotekarzowi na poznanie istoty współpracy przygranicznej Polski i krajów sąsiadujących i jej wpływu na rozwój kultury w poszczególnych euroregionach. Jest to szczególnie ważne w momencie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej (maj 2004 r.).

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

BOGDAN KLUKOWSKI

Analfabeci w Niemczech

Powszechnie rozróżnia się kilka odmian analfabetyzmu: prymarny, czyli jak czasem się mówi naturalny – gdy ludzie nie potrafią, gdyż zazwyczaj nie mają możliwości nauki pisania i czytania. Druga postać tego zjawiska to analfabetyzm wtórny, gdy po nauce szkolnego pisania i czytania następuje przerwa w posługiwaniu się tymi umiejętnościami a po niej wychodzenie z wprawy. Szczególnie kłopotliwy jest analfabetyzm funkcjonalny, polegający na tym, że mimo posiadanej umiejętności czytania i pisania człowiek nie może na tle swojego otoczenia posługiwać się tą, zdawałoby się, prostą czynnością. Spotyka to najczęściej ludzi starych, którzy z trudem opanowują posługiwanie się coraz nowszymi zdobyczami techniki oraz emigrantów, którzy ze względu na ograniczoną znajomość języka nowego kraju i najczęściej wkroczenie do mało przyjaznego otoczenia społecznego także nie potrafią w pełni posługiwać się słowem pisanym i drukowanym.

Ten krótki wykład teoretyczny jest potrzebny do tego, by pokazać, co robi się w kraju, który jest od początku w Unii Europejskiej i od zawsze jest miejscem, do którego przybywają z zagranicy ludzie o zupełnie innych doświadczeniach społecznych i technicznych. Przybywający do tego kraju często nie posiadają znajomości alfabetu, nie rozumieją języka mówionego i komunikatów pisanych. Nie potrafią pisać i przekazywać własnych komunikatów.

Tym krajem są Niemcy. Podobno nasi piastowscy poprzednicy tak ich właśnie nazwali, gdyż mówili mową dla naszych niezrozumiałą, można domniemywać, że Polanie traktowali przybyszów z zachodu jako ludzi nie mówiących, może więc jako niemych.

W Niemczech współczesnych od 20 lat podejmuje się systematyczne prace nad zjawiskiem likwidacji analfabetyzmu. Wcześniej było to związane z dużym napływem Turków i mieszkańców powojennej Jugosławii, potem przyszedł czas na przybyszów ze wschodu, m.in. nieznaną niemieckiego obywateli polskich, potrafiących udowodnić swoje niemieckie pochodzenie oraz kolonistów z dalszego jeszcze wschodu, czyli Niemców nadwołżańskich. Jeśli dodamy do tego przenikających do Niemiec oficjalnych i nielegalnych imigrantów i azylantów, to okaże się, że problem umiejętności pisania

i czytania nowych obywateli kraju jest ważnym od strony społecznej, gdyż dopiero to, wraz ze znajomością języka, pozwala im funkcjonować w zindustrializowanej i zdigitalizowanej rzeczywistości nowego kraju i zjednoczonej Europy. Analfabetyzm dotyka także rdzennych Niemców. Ponieważ już stoimy przed podobnymi problemami, warto popatrzeć, jak radzą sobie inni.

Przed wszystkim dokonuje się ilościowego określenia zjawiska analfabetyzmu wśród osób dorosłych. Okazuje się, że około czterech milionów Niemców ma niedostateczną umiejętność pisania i czytania. Poza szkołami i kursami dla tych, którzy chcą się uczyć pozostają osoby nieśmiałe lub wstydzące się swojej ułomności. Do nich kierowana jest kampania medialna, obecna w czasopiśmie i telewizji, gdzie w atrakcyjny i emocjonalny sposób, przy pomocy szkolnej tablicy i kredy (w prasie) oraz scen z życia wziętych (w filmach telewizyjnych i spotach poprzedzających emisję filmów w kinach) zwraca się uwagę na potrzebę poprawności pisania w codziennych sytuacjach, gdy czytanie i pisanie jest niezbędne, jak np. w sklepie, banku czy kiedy chcemy napisać kilka czułych zdań do kochanej osoby. W mediach tych podawane są adresy, a szczególnie telefony zaufania, pod którymi można uzyskać informację w kilku językach (np. po niemiecku, francusku lub turecku).

Informacja, również wielojęzyczna, służy także Internet, szczególnie strony Ogólnokrajowego Stowarzyszenia Alfabetyzacji, współpracującego z odpowiednimi komórkami UNESCO. W prasie, telewizji i w Internecie można łatwo znaleźć łatwe teksty i poradniki do samokształcenia i zrozumiałe utwory literackie. Nauczyciele zaś mają dostęp do książek metodycznych i podręczników dla słabo piszących i czytających. Działania informacyjne i sama nauka są wspierane przez władze poszczególnych landów i federalne ministerstwo oświaty. Za najlepsze pomysły i inicjatywy w dziedzinie alfabetyzacji dorosłych wręczane są nagrody państwowe.

Ktoś może w tym momencie zapytać: wszystko ładnie-pięknie, tylko skąd mamy na to wziąć pieniądze w naszej biednej Polsce? Nie jest jednak tak źle. Raporty w tej dziedzinie od lat robi za nas OECD, znamy więc liczby. Potrzebne są dobre programy i projekty, przygotowane fachowo i przedstawione w UNESCO i agendach Unii Europejskiej. Wyśitek trzeba obliczać na lata, ale warto go podjąć dla wspólnego dobra, dla podnoszenia stanu społecznej świadomości i niwelowania wielu patologii. ■

KSIAŻKA I BIBLIOTEKA W SIECI @

Serwis informacyjny dla bibliotekarzy (UKIE)

<http://bib.bdwe.ukie.gov.pl>

The screenshot shows the website interface for the UKIE (European Integration Committee) service. At the top, there is a navigation bar with links like 'Edycja', 'Widok', 'Lubiona', 'Narzędzia', and 'Pomoc'. Below this is a search bar and a list of services including 'Wetec', 'Zalozymy', 'Odlwiz', 'Slot', 'Wyszukaj', 'Ulubione', 'Multimedia', 'Historia', 'Poczta', and 'Drukuj'. The main header features the text 'Sekretariat Europejski' and 'BIP'. A date '22-04-2004' is visible. On the left, there is a sidebar with a list of services: 'Biblioteki Narodowe', 'Stowarzyszenia', 'Czasopisma', 'Bibliografie', 'Sieci informacyjne UE', 'Dostęp do dokumentów', 'Europejskie źródła informacji', 'Dystrybutorzy publikacji', 'Sieci informacyjne', and 'Instytucje'. The main content area is titled 'Biblioteki Narodowe' and contains a map of Europe with various countries labeled. On the right, there are additional links and a legend for the map, including 'Polska', 'Biblioteki Centralne', 'Biblioteki Województwa', 'Ustawodawstwo', 'Austria', and 'Słowacja'.

Prowadzony przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (UKIE) serwis informacyjny dla bibliotekarzy polskich.

Autorzy zgromadzili podstawowe dane dotyczące bibliotekarstwa polskiego: zaprezentowali istniejące w naszym kraju typy bibliotek (Biblioteka Narodowa, biblioteki centralne, biblioteki wojewódzkie), dokonali przeglądu stowarzyszeń i czasopism bibliotekarskich, bibliografii. Dane opisowe na temat stanu bibliotek (za 2001 r.) uzupełniają akty prawne regulujące ich działalność. Ważną częścią serwisu jest wykaz bibliotek narodowych w poszczególnych krajach Unii Europejskiej (z ich adresami internetowymi).

Powyższe dane uzupełniają kolejne serwisy. Sieci informacyjne – stanowią przewodnik po internetowych zasobach informacyjno-dokumentacyjnych zgromadzonych na serwerze UE – Europa. Znaleźć tu można omówienie założeń polityki informacyjnej UE, dostępu do dokumentów, dystrybutorów informacji wydawanych przez organizacje i agencje UE.

Dwa osobne serwisy poświęcone zostały instytucjom informującym o UE (podział tematyczny) oraz instytucjom informującym o Polsce, w tym omówienia przedstawicielstw regionalnych, rolniczych, branżowych oraz ambasad, konsulatów itp.

Informacje na temat kształcenia w zakresie źródeł informacji o UE poprzez studia wyższe czy formy kształcenia ustawicznego przedstawiono w serwisie Edukacja bibliotekarska.

Serwis poświęcony programom europejskim w polskich bibliotekach ma na celu prezentację adnotowanego zestawu informacji związanych z problematyką funduszy UE wykorzystywanych (lub możliwych do wykorzystania) przez biblioteki. Dlatego też znaleźć tu można: strony internetowe zawierające źródła informacji na temat dostępnych funduszy, strony internetowe poszczególnych fundacji, programy UE realizowane w latach 1995-2003 w polskich bibliotekach, informacje o polskich regionach w europejskiej przestrzeni kulturowej, bibliografie programów europejskich w bibliotekach.

Na uwagę zasługuje serwis poświęcony bibliotekarstwu dziecięcemu. Autorzy serwisu starali się zamieścić tu informacje na temat bibliotek publicznych w poszczególnych krajach UE i krajach kandydujących oraz przedstawić najciekawsze przedsięwzięcia promujące czytelnictwo dzieci i młodzieży. Są tu przedstawione działania międzynarodowe w zakresie bibliotekarstwa dziecięcego i promocji książki dziecięcej, zamieszczona jest też bibliografia dokumentów (dane bibliograficzne z adnotacjami) poświęconych tej tematyce.

Osobne miejsce zajmuje digitalizacja zbiorów i ochrona dóbr kultury. W serwisie omówiono organizacje międzynarodowe zajmujące się digitalizacją kolekcji bibliotecznych i archiwalnych, wybrane projekty podjęte w krajach UE i kandydujących, działania w zakresie digitalizacji, zamieszczono spis bibliograficzny artykułów z prasy fachowej dotyczących tematu. Według podobnego schematu skonstruowany został serwis poświęcony ochronie dóbr kultury. Składające się nań segmenty obejmują: organizacje międzynarodowe realizujące projekty związane z ochroną dziedzic-

stwa kulturowego w bibliotekach i archiwach, wybrane projekty międzynarodowe, polityka w zakresie ochrony dziedzictwa w krajach UE i kandydujących, wybrane programy i instytucje działające na rzecz ochrony dóbr kultury w bibliotekach. Dodatkowo omówiono działania w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów w polskich bibliotekach i archiwach.

Korzystanie z serwisu ułatwia wyszukiwarka.

ALEKSANDRA PANIEWSKA

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu

PODYPLOMOWE STUDIA BIBLIOTEKOZNAWSTWA

Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego zapewnia możliwość podnoszenia i uzupełniania formalnych kwalifikacji bibliotekarskich osób zatrudnionych w różnego typu bibliotekach w ramach Podyplomowych Studiów Bibliotekoznawstwa.

Studia trwają 3 semestry dla nauczycieli-bibliotekarzy (dla pozostałych 2 semestry) i odbywają się w trybie 3-dniowych sesji (piątek-sobota-niedziela) 12-15 razy w roku. Ich zadaniem jest zapewnienie osobom zatrudnionym w różnego typu bibliotekach aktualizacji wiedzy w zakresie współczesnego bibliotekarstwa.

Program realizowany jest w 3 wariantach:

1. *Biblioteki w systemie oświaty i kultury* (daje możliwość uzyskania drugiej specjalności nauczycielskiej; 350 godz. zajęć – 3 semestry).

2. *Biblioteki w systemie nauki* (kurs podnoszący kwalifikacje; 180 godz. zajęć – 2 semestry).

3. *Biblioterapia* (daje możliwość uzyskania drugiej specjalności nauczycielskiej; 350 godz. zajęć – 3 semestry).

Zajęcia prowadzone są w formie wykładów, warsztatów, ćwiczeń oraz ćwiczeń terenowych w wiodących bibliotekach Warszawy. Wykładowcy są nauczycielami akademickimi i doświadczonymi praktykami związanymi z zawodem bibliotekarskim. Studia kończą egzamin.

Rekrutacja odbywa się według kolejności zgłoszeń.

Dokumenty można składać do 15 września 2004 r. osobiście lub wysłać na adres:

Podyplomowe Studia Bibliotekoznawstwa IINSB UW

ul. Nowy Świat 69, 00-927 Warszawa

Dyżury Sekretarza Studiów (mgr Robert Brzóska) oraz szczegółowe informacje: w każdy piątek w godz. 14.00-16.00 w pok.311 na III piętrze, ul. Nowy Świat 69, tel. 55-20-250, w terminach: do 30 czerwca 2004 r. i w dniach 01-15 września 2004 r. oraz codziennie w Sekretariacie IINSB UW (pok. 321, tel. 826-85-69) w godz. 9.00-14.00 (**oprócz sierpnia 2004 r.**).

Koszty: 75 zł postępowanie kwalifikacyjne; 20 zł świadectwo końcowe;

Czesne: cena całości: 2700 zł (3 semestry – 350 godz.); 2200 zł (2 semestry – 180 godz.).

Komplet dokumentów obejmuje:

- 1) jedna fotografia 37x52 bez nakrycia głowy,
- 2) podanie z prośbą o przyjęcie kierowane do Dziekana Wydziału Historycznego UW,
- 3) wypełniony kwestionariusz osobowy,
- 4) odpis dyplomu magisterskiego bądź poświadczona kopia,
- 5) dowód wpłaty manipulacyjnej w wys. 75 zł za postępowanie kwalifikacyjne na konto: IINSB Uniwersytet Warszawski: BBG S.A. I/O Warszawa, nr 67 11602202 00000000 60849541, z zaznaczeniem: **opłata manipulacyjna.**

Spotkanie trzech generacji bibliotekarzy w bibliotece im. H. Łopacińskiego w Lublinie

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego zbliża się do setnej rocznicy swego powstania, która przypada za trzy lata. To zobowiązuje do dokładnego poznania własnej przeszłości. Dla realizacji tego celu są prowadzone przez grupę zainteresowanych bibliotekarzy działania naukowo-badawcze, gromadzone i uzupełniane odpowiednie dokumenty i materiały znajdujące się poza biblioteką, publikowane artykuły w „Bibliotekarzu Lubelskim”. Jednymi ze źródłowych

włączyli do niej zbiory 23 dużych bibliotek, w tym wszystkich bibliotek naukowych Lublina. Mając na uwadze scalenie zbiorów i ich opracowanie, a w niedalekiej przyszłości udostępnienie zasobu uczonym niemieckim i administracji okupanta, zatrudnili w bibliotece ponad 40 osób. Po zmianach – prawie 70. Ton pracy nadawały dwie bibliotekarki: Hanna Pliszczyńska, wcześniej pracowniczka Biblioteki Narodowej i Wanda Jampolska z Biblioteki Ministerstwa Wyznań Religij-

Na zdjęciu od lewej: Halina Chamerska, Biruta Fąfrowicz, Danuta Riabinin, Zdzisław Bieliń

materiałów są wspomnienia i relacje pracujących przed laty bibliotekarzy.

Ta działalność koresponduje z drugą, promowaną przez kierownictwo biblioteki, tj. z integracją zespołu pracowniczego, a dotyczy wewnątrzbibliotecznych imprez kulturalnych, wycieczek, kuligów, jak też okazjonalnych spotkań wszystkich pracowników, np. z okazji świąt religijnych, Dnia Bibliotekarza, jubileuszy najdłużej pracujących bibliotekarzy, przejścia na emeryturę. Imprezy te są organizowane wspólnie ze związkami zawodowymi i Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich. Niektóre ze spotkań odbywają się po pracy, w godzinach popołudniowych i wieczornych. Są na nie zapraszani także emeryci.

W czasie wojny Biblioteka im. H. Łopacińskiego została przemianowana na niemiecką Bibliotekę Państwową (Staatsbibliothek Lublin), jedną z czterech w Generalnej Guberni. Istniała w latach 1941-1944. Była dużą biblioteką, bo Niemcy

nymi i Oświecenia Publicznego oraz Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Grono nowo zatrudnionych bibliotekarek w większości stanowiły studentki i uczennice szkół lubelskich. Było też kilku nauczycieli. Do dziś żyje z tamtych czasów sześć bibliotekarek, z których cztery mieszkają w Lublinie. Są to: dr hab. Halina Chamerska, prof. Biruta Fąfrowicz, dr Maria Kunowska i mgr Danuta Riabinin.

Biblioteka już wcześniej utrzymywała z nimi (poza M. Kunowską) kontakt, m.in. w sprawie pozyskania od nich materiałów związanych z historią Staatsbibliothek. Na prośbę dyrekcji WBP panie zgodziły się wziąć udział w wieczorze wspomnień organizowanym z lokalnym kołem SBP.

Do spotkania doszło 11 lutego br. w budynku ksiąźnicy. Zaproszono pracujących bibliotekarzy, emerytów z lat wcześniejszych i kilka osób niebibliotekarzy emocjonalnie związanych z biblioteką. Przyszło 35-40 osób. Spotkaniu towarzy-

szyla wystawa poświęcona dziejom placówki w tamtym okresie. Centralną część ekspozycji stanowiła plansza z fotografiami bibliotekarek zatytułowana „Pozostały w zawodzie”. Wzbudziła zainteresowanie uczestników spotkania, ucieszone były także bohaterki spotkania, mogły zobaczyć na niej swoje podobizny sprzed wielu lat.

Wieczór składał się z dwóch części. Spotkanie rozpoczął wicedyrektor Zdzisław Bieleń, który przedstawił historię Biblioteki im. H. Łopacińskiego w latach 1939-1944. Wyróżnił trzy okresy jej działalności: rok 1939, kiedy była kierowana przez polski personel i służyła Polakom, rok 1940 i I kwartał 1941 r., wtedy znajdowała się pod zarządem niemieckim i okres Staatsbibliothek, tj. lata 1941-1944, któremu prelegent poświęcił najwięcej uwagi. W działalności Staatsbibliothek szczególnie wyraziście prezentowała się postać jej dyrektora Wasyla Kutschabsky'ego (1941-1944), bibliotekarza z zawodu, wcześniej dyrektora biblioteki Instytutu Gospodarstwa Światowego w Kilonii. Prelegent przedstawił rozwój przestrzenny biblioteki, jej organizację wewnętrzną, źródła i sposoby nabywania książek, udostępnianie zbiorów. Mówił też o niemieckim i polskim personelu biblioteki.

W drugiej części wieczoru mówiły już tylko zaproszone panie. Wspominały zatrudnienie, warunki pracy, stosunki z personelem niemieckim, a zwłaszcza dyrektorem Kutschabskim. Wystawiły mu pozytywną ocenę za jego umiar,

nie narzucanie niemieckości, troskę o personel, a nawet bezinteresowną pomoc w trudnych sytuacjach życiowych. Opowiadały, jak wyglądał ich dzień pracy. Mocno podkreśliły zdolności organizatorskie i bibliotekarskie oraz rolę konspiracyjną Hanny Pliszczyńskiej i Wandy Jampolskiej. Najmłodsze bibliotekarki z tamtego okresu – uczennice i studentki – wykorzystały pracę w bibliotece do tajnego uczenia się. Niebagatelną rolę odegrała Książnica w nielegalnym zaopatrzeniu w niezbędną lekturę uczących się i studiujących. Polscy pracownicy mieli też udział w działalności konspiracyjnej (przechowywanie nielegalnych materiałów, pisanie ulotek i artykułów, ukrywanie Żydów). Przyznały, że praca w bibliotece uchroniła je przed wywózką na roboty przymusowe do Niemiec.

Zebrani podziękowali trzem paniom okłaskami, a organizatorzy obdarowali je najnowszymi wydawnictwami Biblioteki, specjalnymi „dyplomami” i kwiatami.

Wieczór trwał dwie godziny. Przebiegał w bardzo sympatycznej atmosferze, wszyscy słuchali wypowiedzi z wielkim zainteresowaniem. Miarą wartości wieczoru były gratulacje złożone organizatorom ze strony uczestników. Warto tu odnotować, że wpływ na atmosferę miał towarzyski charakter imprezy, przy herbatce, ciastkach i owocach.

ZDZISŁAW BIELEŃ
wicedyrektor WBP w Lublinie

Alojzy Tujakowski nowy patron jednej z ulic Torunia

8 grudnia 2003 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna Książnica Kopernikańska w Toruniu obchodziła 80-lecie istnienia. Rada Miasta Torunia postanowiła uczcić ten szacowny jubileusz nadając, jednej z prowadzących do biblioteki ulic, imię długoletniego, niezwykle zasłużonego dyrektora Książnicy – Alojzego Tujakowskiego.

Alojzy Tujakowski to postać znacząca w dziejach kultury Torunia. Z wykształcenia polonista, całe swoje życie poświęcił książce. Okres, w którym Alojzy Tujakowski kierował Książnicą Miejską (lata 1954-1980), to czas bardzo dobry w dziejach tej placówki. Pierwsze lata pracy A. Tujakowskiego na stanowisku dyrektora książnicy zdominowały starania o rozbudowę sieci bibliotek – filii w mieście. W ciągu kilku lat pozyskał na te cele trzy zabytkowe kamieniczki w śródmieściu, trzy lokale w spółdzielniach mieszkaniowych, samodzielny budynek na przedmieściu oraz dwa pomieszczenia w domach kultury. Zorganizował też filię specjalistyczną w szpitalu miejskim. Istniejąca do dziś na terenie Torunia sieć filii bibliotecznych to dzieło i sukces dyrektora Tujakowskiego.

Przedmiotem stałej troski Alojzego Tujakowskiego był brak miejsca do przechowywania zbiorów książnicy. Biblioteka bowiem, od czasów swego powstania, mieściła się w gmachu Towarzystwa Naukowego w Toruniu przy ulicy Wy-

sokiej 16. Zagrożeniem dla zbiorów stała się narastająca z roku na rok ciasnota. Najwłaściwszym rozwiązaniem mogła być tylko budowa nowego gmachu. Pełne zaangażowanie, niespożyta energia i wytrwałość Tujakowskiego doprowadziły, mimo wielu przeszkód, do rozpoczęcia budowy i ukończenia w 1973 r., nowej siedziby księżnicy przy ulicy Słowackiego 8. Było to osiągnięcie ogromnej wagi zarówno dla ratowania bezcennych zbiorów, jak i dalszego rozwoju biblioteki. Jednym z ważniejszych osiągnięć Tujakowskiego było też zorganizowanie w nowym gmachu księżnicy Oficyny Drukarskiej. Pozyskanie na kierownika drukarni Zygfryda Gardzielewskiego, artysty grafika, typografa i drukarza, dawało gwarancję przyszłych sukcesów wydawniczych. Uroczono ją w 1975 r., obok materiałów dla biblioteki drukowała pozycje niskonakładowe o charakterze artystycznym, bibliofilskim. Stała się ona

zapleczem dla wielu instytucji kultury Torunia i Pomorza.

Dyrektor Tujakowski sam pisał dużo. Jego opracowania dotyczące dziejów i zbiorów księżnicy do dziś nie mają sobie równych. Do najcenniejszych publikacji książkowych jego autorstwa należy zaliczyć: *Tradycje drukarstwa na ziemiach Polski Północnej. Z dziejów drukarstwa i piśmiennictwa na Pomorzu, Copernicana w zbiorach Książnicy Miejskiej, De Revolutionibus. Historia wydania.*

Zebrani na uroczystości jubileuszowej obecni i dawni pracownicy Książnicy Kopernikańskiej z ogromną radością przyjęli wiadomość, że od 8 grudnia 2003 r., jedna z prowadzących do Książnicy ulic będzie nosić imię jej dyrektora – Alojzego Tujakowskiego.

DANUTA KREŁOWSKA

Biblioteki warszawskie w opinii uczniów

Jednym z najważniejszych zadań współczesnej szkoły jest właściwe przygotowanie uczniów do samodzielnego zdobywania wiedzy, prowadzenia poszukiwań bibliograficznych, dokonywania selekcji zgromadzonych materiałów, korzystania z bibliotek i ich warsztatu informacyjno-bibliograficznego oraz zaznajamianie młodzieży z zasadami i metodami organizowania własnej pracy umysłowej i wykształcenie umiejętności wykorzystywania w praktyce wiadomości zdobytych w szkole.

Biblioteka szkolna gwarantuje kontakt z książką tym, którzy nie stykają się z nią przy innych okazjach, ani w rodzinie, ani w środowisku najbliższym. Jest jedyną przez którą uczeń musi przejść na zasadzie obowiązku szkolnego, Aby w dzisiejszych czasach wykształcić w pełni świadomego i kompetentnego użytkownika informacji oraz czytelnika potrzebne jest nawiązanie współpracy między bibliotekami różnego typu.

Właśnie z tego powodu jako nauczyciel bibliotekarz Zespołu Szkół nr 24 postanowiłam w roku szkolnym 2002/2003 zapoznać uczniów całej szkoły z działalnością różnych typów bibliotek. Uczniowie klas pierwszych zapoznali się z warsztatem informacyjnym Czytelni Edukacyjnej Biblioteki Publicznej, uczniowie klas trzecich odwiedzili Bibliotekę Narodową, klasy czwarte liceum Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, natomiast klasy czwarte i piąte technikum – Bibliotekę Główną Politechniki Warszawskiej.

Celem moim było, aby każdy z uczniów poznał warsztat pracy innej biblioteki niż szkolna.

Nabył umiejętność korzystania z biblioteki i jej warsztatu informacyjnego. Postanowiłam pokazać uczniom technikum możliwość skorzystania z Biblioteki Politechniki, szczególnie w czasie pisania prac dyplomowych oraz zapoznać wszystkich uczniów z nowymi formami zbiorów (wydawnictwa elektroniczne) i nowymi nośnikami informacji. Chciałam dzięki tym wycieczkom zapoznać uczniów z miejscem usytuowania tych bibliotek i zachęcić do korzystania z ich zbiorów. Chciałabym w tym miejscu przedstawić wrażenia uczniów z wycieczek do bibliotek.

Biblioteka Narodowa

Kiedy przybyliśmy do „świętyni wiedzy” zostaliśmy bardzo ciepło i serdecznie przywitani przez pana Wojciecha Pawlaka, który na czas naszego pobytu w bibliotece stał się przewodnikiem grupy. Nasze spotkanie z Biblioteką Narodową było podzielone na trzy części. Pierwsza z nich dotyczyła przeszłości Biblioteki Narodowej, druga część teraźniejszości, trzecia przyszłości.

Podczas pierwszej części spotkania zapoznaliśmy się z historią powstania oraz zawikłanymi losami Biblioteki Narodowej. Tą część naszej wizyty zakończyła projekcja filmu pt. „Po prostu Narodowa” (tu należy wspomnieć, że film ten był wyemitowany tylko dwa razy). W trakcie drugiej części spotkania, która dotyczyła teraźniejszości, oprócz wszystkich niezbędnych informacji dotyczących korzystania z Biblioteki Narodowej, pozyskaliśmy informacje o wielkości zbiorów biblio-

tecznych. Dowiedzieliśmy się, że znajduje się tam 7 mln wydawnictw, 7 tys. tytułów czasopism, w tym 200 tys. tytułów prasy polonijnej ukazującej się za granicą. Biblioteka posiada wielką kolekcję płyt muzycznych, kaset magnetofonowych, kaset wideo, CD-ROM-ów itp.

Ostatnią częścią wycieczki był spacer po Bibliotece Narodowej. Zwiedziliśmy każdy dział, jaki znajduje się w tym gmachu. Zostaliśmy zapoznani z różnymi rodzajami katalogów, jakie tam się znajdują oraz dokładnie poinformowani w jaki sposób i gdzie można zapisać się do biblioteki.

Należy jeszcze wspomnieć, że spotkanie nasze było przeplatane trzema konkursami, w których można było wygrać atrakcyjne nagrody. Mieliśmy również półgodzinną przerwę, podczas której można było obejrzeć dwie wystawy mieszczące się w bibliotece, pierwsza z okazji stu lat Igora Newerlego oraz fotografii z okazji Dnia Ziemi.

Spotkanie to przebiegało w bardzo miłej atmosferze i z całą pewnością ułatwi nam przyszłe studenckie życie.

Uczennica klasy III liceum

Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego

Późną jesienią wybraliśmy się do Biblioteki Uniwersyteckiej, aby zwiedzić jej gmach i zapoznać się z jej historią, organizacją i zbiorami. Uważam, że był to dobry pomysł, gdyż jako przyszli studenci powinniśmy poznać tak znaną i powszechnie szanowaną bibliotekę. Przewodnik opowiedział zainteresowanym dzieje biblioteki, a następnie oprowadził po najważniejszych, najciekawszych „częściach” budynku. Według mnie ta wycieczka była bardzo kształcząca i ciekawa,

ponieważ wiele dowiedziałam się na temat historii i zbiorów zawartych w BUW.

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie powstała wraz z utworzonym w 1816 r. Królewskim Uniwersytetem Warszawskim. Początkowo była organizacyjnie związana z uczelnią, od marca 1818 r. została usamodzielniona i miała charakter biblioteki publicznej podlegającej bezpośrednio Rządowej Komisji Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Jej pierwszym dyrektorem został wybitny leksykograf Samuel Bogumił Linde, a jego zastępcą był m.in. Joachim Lelewel, który tu właśnie zgromadził materiały do „Bibliograficznych ksiąg dwoje”. W skład zbiorów bibliotecznych weszły: cenny księgozbiór Liceum Warszawskiego, w którym znajdowały się zbiory po szkole Rycerskiej, księgozbiór po Ignacym Krasickim, po Szkole Prawa, a także większość zasobów Biblioteki przy Sądzie Apelacyjnym.

Obecnie biblioteka składa się z dwóch budynków: frontowego i głównego. Obie części połączone są pasażem tzw. uliczką przykrytą szklanym dachem. Właściwy budynek biblioteki, którego wejście zwieńczone jest ogromną, rozwartą księgą z napisem HINC OMNIA, składa się z czterech kondygnacji. Na parterze znajdują się m.in. holl, szatnie, sala wystawowa i restauracja. Pozostała powierzchnia tej kondygnacji jest niedostępna dla użytkowników. Na pierwszym piętrze zostały zlokalizowane: stanowisko informacji wstępnej, katalogi biblioteczne zarówno komputerowe, jak i kartkowe. Znajdują się tu również agendy Oddziału Udostępniania i Informacji Naukowej, wypożyczalnie: miejscowa, dydaktyczna i międzybiblioteczna oraz pracownie, praktycznie połączone ze strefą wolnego dostępu. W bezpośrednim sąsiedztwie czytelnicy znajdują się Pracownia Repro-

graficzna. Na trzecim piętrze umieszczono gabinety starych zbiorów oraz gabinet zbiorów XIX-wiecznych.

Budynek BUW zrobił na mnie ogromne wrażenie, ponieważ wszystko było przejrzyste ustawione, co umożliwi swobodne korzystanie. Jednak jeszcze bardziej urzekły mnie ogrody na dachu BUW zaprojektowane przez architekta krajobrazu Irenę Bajerską. Warto zauważyć, że są one jednym z największych i najpiękniejszych ogrodów dachowych w Europie. Ogród składa się z dwóch części górnej i dolnej, połączonych strumieniem z kaskadowo spływającą wodą. Można w nim podziwiać różnorodne gatunki i odmiany roślin, posadzone w trzech odmiennie skomponowanych częściach. Według mnie są one doskonałym miejscem wypoczynku nie tylko dla studentów i pracowników naukowych, ale dla wszystkich chętnych relaksu nie związanych z UW.

Jestem zadowolona, iż miałam okazję zwiedzić Bibliotekę i zapoznać się z zasobami, jakie posiada. Moim zdaniem, nie bez powodu Biblioteka Uniwersytecka jest uznawana za najnowocześniejszą, posiada niesamowite zbiory, których wartość jest niewyobrazalna.

Uczennica klasy IV licum

Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Celem naszej wycieczki było zapoznanie się z Biblioteką Główną PW, z jej zbiorami, warsztatem informacyjnym i warunkami korzystania z niej. My przyszli technicy budowlani przygotowując się do pisania prac dyplomowych, potrzebujemy najnowszej literatury fachowej z zakresu budownictwa, której nie znajdziemy w bibliotece szkolnej. Z tego też powodu została zorganizowana przez nauczyciela bibliotekarza ta wycieczka. Przewodnikiem naszym po bibliotece była Alicja Portacha, która zapoznała nas z historią oraz działalnością jaką prowadzi obecnie Biblioteka. Znajomiliśmy się też z katalogiem elektronicznym i zasadami korzystania ze zbiorów Biblioteki. Dzięki tej wycieczce, wiem że zawsze w razie potrzeby mogę się udać do tej Biblioteki, gdzie znajdę pomoc w wyborze literatury na określony temat. Jestem bardzo zadowolony z poznania biblioteki o wyższym stopniu organizacji niż biblioteka szkolna. Już teraz zapoznałem się z nowoczesnymi urządzeniami technicznymi ułatwiającymi znalezienie materiałów na potrzebny mi temat. Takie wstępne zapoznanie się z Biblioteką Główną Politechniki pomoże mi w korzystaniu z jej zbiorów w czasie studiów na Politechnice.

Uczeń klasy V technikum

Biblioteka Publiczna Gminy Warszawa Bemowo

W kwietniu 2003 r. klasa Ic pod opieką nauczyciela bibliotekarza oraz wychowawczynie wybrała się do biblioteki. Gdy dotarliśmy na miejsce zajęła się nami kierowniczką czytelnii. Na wstępie przybliżyła nam rolę czytelnii, jaką pełni nie tylko dla uczniów korzystających z jej dobrodziejstw w celu odrabiania lekcji, lecz także ludzi dorosłych, którzy korzystają ze zbiorów bibliotecznych. Poznaliśmy wiele działów, według których ułożono książki, takich jak psychologia, medycyna, biologia, fizyka, prawo itp., aż do prasy (pism, które dotyczą zarówno spraw bieżących: gospodarki, kultury oraz polityki, a także czasopism zajmujących się tematyką lżejszą – zainteresowaniami, hobby czytelników).

Następnym etapem pobytu w bibliotece była praca z komputerem. Za pomocą oprogramowania dostępnego w czytelnii w łatwy sposób mogliśmy odnaleźć potrzebną książkę, mając podany wyłącznie jej tytuł, autora, bądź korzystając z kluczowego hasła w katalogu rzeczowym (np. wpisując temat „reklama” komputer wyświetli dostępne pozycje). Przy wyszukiwanej książce ukazuje się numer zwany sygnaturą oraz dane dotyczące roku i miejsca wydania oraz nazwa wydawnictwa. Mając podaną sygnaturę w łatwy sposób możemy odnaleźć poszukiwaną książkę.

Po lekcji bibliotecznej był czas wolny. Każdy z uczestników zajęć mógł wykorzystać go w sposób dowolny wybierając: pracę z komputerem, przeglądając książki, grając w gry planszowe, bądź zadając nurtujące go pytania pani bibliotekarce.

Moim zdaniem takie lekcje praktyczne powinny odbywać się zdecydowanie częściej, gdyż uczniowie zdobywają wówczas wiele umiejętności. Lekcja biblioteczna zachęcała nas i pokazała, jak w łatwy sposób można gromadzić niezbędne informacje. Sądzę, że wielu młodych ludzi tą metodą zrozumiało, że biblioteka i książka nie jest ich wrogiem, lecz przeciwnie, może znacznie ułatwić i umilić im życie.

Uczennica klasy I licum

Dzięki tym wycieczkom realizuję program edukacji czytelniczej i medialnej w liceum i technikum oraz wyrabiam u uczniów nawyk korzystania z różnych typów bibliotek. Bo przecież naszym wspólnym celem jest działalność przygotowująca do korzystania z informacji.

URSZULA GLINA
nauczyciel bibliotekarz Zespołu Szkół nr 24
im. Stefana Bryły w Warszawie

Konkurs „Najlepsi z najlepszych” nt. Unii Europejskiej

1. W którym roku utworzono Europejską Wspólnotę Węgla i Stali?

w 1951 r.

2. Ile państw tworzyło Europejską Wspólnotę Węgla i Stali? Wymień je.

6 – Belgia, Francja, Niemcy, Holandia, Luksemburg, Włochy

3. Gdzie został podpisany traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Podaj kraj i miasto.

Francja – Paryż (traktat paryski)

4. Kiedy powstała Europejska Wspólnota Gospodarcza? Podaj rok.

w 1957 r.

5. Gdzie został podpisany traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej? Podaj kraj i miasto.

Włochy – Rzym

6. Kiedy utworzono Europejską Wspólnotę Energii Atomowej? Podaj rok.

1957 r.

7. Co było celem Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej?

rozwój przemysłu energetycznego 6 krajów członkowskich

8. Kto miał największy wpływ na utworzenie po II wojnie światowej zjednoczonej Europy. Podaj nazwisko i kraj, z którego pochodził.

Jean Monnet – Francja

9. Kiedy i na pamiątkę jakiego wydarzenia obchodzony jest przez Unię Europejską Dzień Europy?

9 maja na pamiątkę ogłoszenia planu Schumana z 1950 r., który zapoczątkował proces integracji w Europie

10. Kogo dotyczą poniższe dane biograficzne? Minister spraw zagranicznych, czołowy propagator idei zjednoczenia Europy, główny twórca Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

Robert Schuman, minister spraw zagranicznych Francji

11. Kiedy i gdzie ustanowiono Radę Europejską?

w 1974 r. w Paryżu

12. Kiedy i gdzie został podpisany Jednolity Akt Europejski? Podaj dokładną datę.

17 lutego 1986 r. w Luksemburgu przez 9 państw członkowskich i 28 lutego 1986 r. przez Danię, Włochy i Grecję

13. Kiedy wszedł w życie Jednolity Akt Europejski. Podaj dokładną datę.

1 lipca 1987 r.

14. W którym roku powołano Unię Europejską?

7 lutego 1992 r. na podstawie traktatu z Maastricht

15. Kiedy wszedł w życie traktat powołujący Unię Europejską? Podaj dokładną datę.

1 listopada 1993 r. (traktat z Maastricht)

16. Ile państw należy obecnie do Unii Europejskiej?

15 państw

17. Ile lat trwa kadencja Komisji Europejskiej?

5 lat

18. Jakim organem jest Komisja Europejska?

główny organ wykonawczy, reprezentuje interesy Unii jako całości

19. Jakim organem jest Trybunał Sprawiedliwości?

stały organ sądowniczy

20. Gdzie znajduje się siedziba Komisji Europejskiej?

w Brukseli (Belgia)

21. Kto wchodzi w skład Rady Ministrów UE? ministrowie rządów krajów członkowskich, a w praktyce w obradach uczestniczą ministrowie spraw zagranicznych

22. Przez jaki okres każdy kraj członkowski sprawuje prezydenturę?

przez sześć kolejnych miesięcy

23. Gdzie zbiera się Rada Ministrów UE?

w Luksemburgu

24. Ilu jest członków Parlamentu Europejskiego?

626 członków

25. Od czego zależy liczba członków każdego kraju w Parlamencie Europejskim?

od liczby ludności danego kraju

26. Który kraj ma najwięcej członków w Parlamencie Europejskim?

Niemcy 99 miejsc

27. Który kraj ma najmniej członków w Parlamencie Europejskim?

Luksemburg – 6 miejsc

28. Gdzie mieści się siedziba Parlamentu Europejskiego?

w Strasburgu (Francja)

29. W jakim mieście mieści się Trybunał Sprawiedliwości?

w Luksemburgu

30. Ile oficjalnych języków obowiązuje w krajach UE?

11 języków

31. Gdzie mieści się siedziba Europejskiego Banku Rozwoju?

w Luksemburgu

32. Kto wchodzi w skład Trybunału Sprawiedliwości?

15 niezależnych sędziów i 9 adwokatów generalnych mianowanych przez rządy krajów członkowskich

33. Jakim organem jest Parlament Europejski? organem ustawodawczym, sprawującym kontrolę nad podejmowaniem przez UE demokratycznych decyzji, zwłaszcza finansowych

34. Jak nazywa się wspólna waluta wprowadzona w państwach UE?

euro

35. Kiedy zapadła decyzja o wprowadzeniu wspólnej waluty na obszarze UE? Podaj rok.

w 1998 r. na szczycie w Brukseli

36. Jakie kraje nadal posługują się swoją walutą?

Dania, Szwecja, Wielka Brytania

37. Ile lat trwa kadencja Trybunału Sprawiedliwości?

6 lat

38. Opisz godło UE.

wieniec 12 złotych gwiazd na błękitnym tle, symbolizujących pełnię, doskonałość i harmonię

39. Kto jest autorem muzyki do hymnu UE? (słowa i muzyka).

„Oda do radości” Fryderyka Schillera preludium z IX Symfonii Ludwika van Beethovena

40. Kto jako pierwszy i kiedy rzucił ideę zjednoczenia Europy?

Winston Churchill we wrześniu 1946 r.

41. W jakiej dziedzinie badań naukowych UE zajmuje czołowe miejsce?

w dziedzinie badań naukowych nad kontrolowaną syntezą termojądrową i fizyką cząsteczek

42. Kiedy do powszechnego obiegu wprowadzono wspólną walutę?

1 stycznia 2002 r.

43. Ile naukowych Nagród Nobla otrzymała UE w latach 1950-1986?

73 naukowe Nagrody Nobla – wobec 84 przypadających na Stany Zjednoczone, 9 na Rosję i 6 na Japonię

44. Jakiej pomocy udziela UE krajom Trzeciego Świata?

pożyczki i pomoc techniczna

45. Jaka dziedzina działalności gospodarczej jest potęgą UE?

rolnictwo

46. Gdzie ma swoją siedzibę Europejska Agencja Kosmiczna?

w Paryżu

47. Kiedy wystrzelono pierwszą raketę Ariane?

w 1979 r.

48. W którym roku i z czyjej inicjatywy został opracowany projekt Eureka?

w 1985 r. z inicjatywy Francji

49. Czy wszystkie kraje UE mają jednakowy poziom rozwoju gospodarczego?

nie i można wyodrębnić trzy grupy: pierwsza – kraje najbogatsze; druga – kraje średnio rozwinięte; trzecia – kraje najuboższe

50. Jakie kraje należą do grupy najuboższych w UE?

Portugalia i Grecja

51. Kiedy została powołana Rada Europejska? w 1974 r. na wniosek prezydenta Francji Giscarda d'Estaing

52. Kto tworzy Radę Europejską? szefowie państw i rządów krajów członkowskich UE

53. Ile razy w roku zbiera się Rada Europejska? przynajmniej dwa razy w roku

54. Jakim organem jest Rada Unii Europejskiej? jest to organ legislacyjny i decyzyjny

55. Kto wchodzi w skład Rady Unii Europejskiej?

ministrowie spraw zagranicznych i inni ministrowie upoważnieni do działania w imieniu swych rządów krajów członkowskich, jej skład zmienia się w zależności od przedmiotu obrad

56. Czym zajmuje się Trybunał Rewidentów Księgowych (Audytorów)?

prowadzi kontrolę księgową wszystkich wpływów i wydatków wspólnotowych

57. Z ilu członków składa się Trybunał Rewidentów Księgowych?

z 15 członków, po jednym z każdego kraju UE

58. Ile lat trwa kadencja członków Trybunału Rewidentów Księgowych?

6 lat

59. Gdzie mieści się siedziba Trybunału Rewidentów Księgowych?

w Luksemburgu

60. Z ilu osób składa się Komitet Ekonomiczno-Społeczny UE?

z 220 osób

61. Gdzie mieści się siedziba Komitetu Ekonomiczno-Społecznego?

w Brukseli

62. Jakim organem jest Komitet Ekonomiczno-Społeczny?

organem doradczym Rady Ministrów i Komisji UE oraz opiniodawczym

63. W jakim języku napisane jest słowo euro na każdym banknocie?

w języku łacińskim i greckim

64. Kiedy Polska złożyła wniosek o przystąpienie do UE. Podaj datę.

8 kwietnia 1994 r.

65. W którym roku nastąpiło rozpoczęcie rokowań UE z Polską?

31 marzec 1998 r.

66. Do kogo skierowany jest program SAPARD?
jest to specjalny program rozwoju obszarów wiejskich

67. Jakie są założenia programu SAPARD?
przewiduje on bezzwrotną pomoc finansową dla 10 krajów Europy Środkowej i Wschodniej kandydujących do UE

68. Wymień sześć państw, które jako pierwsze rozpoczęły starania o przystąpienie do UE. Podaj rok.

Polska, Węgry, Estonia, Czechy, Słowenia, Cypr – lipiec 1997 r.

69. Jakie były główne cele Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej?

ujednoczenie polityki krajów członkowskich w gospodarowaniu wszystkimi zasobami poza węglem i stalą, harmonijny rozwój życia gospodarczego, większa stabilność, szybki wzrost poziomu życia, uściślenie związków między państwami członkowskimi

70. Jakie były założenia koncepcji Jeana Moneta?

była to koncepcja funkcjonalnej integracji, zakładała ona, że integracja w jednym wąskim sektorze będzie stopniowo rozszerzać się na nowe sfery i doprowadzi w przyszłości do wykształcenia się wspólnoty politycznej

71. Wy tłumacz pojęcie rynku wewnętrznego Unii Europejskiej?

obszar bez granic wewnętrznych, na którym zagwarantowany jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitałów pomiędzy państwami członkowskimi

72. Jakie były założenia Roberta Schumana odnośnie utworzenia UE?

proponował powołanie organizacji międzynarodowej z ponadnarodowym zarządem czuwającym nad rozwojem przemysłu węglowego i stalowego w Niemczech i Francji, otwartej dla wszystkich państw

73. Jakie były cele Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali?

przyczynianie się do szybkiego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia, podnoszenia stopy życiowej członków

74. Jakie organizacje tworzą Wspólnoty Europejskie?

Europejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Europejska Wspólnota Energii Atomowej

75. Co to jest Unia Europejska?

jest to polityczne i gospodarcze ugrupowanie 15 demokratycznych państw europejskich, które postanowiły ściśle ze sobą współpracować, budując do-

brobyt i bezpieczeństwo, nie rezygnując przy tym z własnej niepodległości i tożsamości narodowej

76. Jakie dziedziny obejmuje współpraca w Unii Europejskiej?

wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, dziedziny wchodzące w zakres trzech funkcjonujących Wspólnot Europejskich (gospodarka, handel, polityka społeczna, ochrona środowiska, kultura)

77. Jakie cele stawia sobie Unia Europejska?

promowanie harmonijnego rozwoju działalności gospodarczej, realizacja wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wzmocnienie ochrony praw i interesów obywateli państw członkowskich poprzez wprowadzenie obywatelstwa Unii, rozwijanie ścisłej współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

78. Jakie uprawnienia daje wprowadzone obywatelstwo Unii Europejskiej?

– prawo do swobodnego poruszania się i zamieszkania w każdym państwie UE,

– czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach lokalnych i do Parlamentu Europejskiego w miejscu stałego zamieszkania, w każdym państwie członkowskim,

– prawo do ochrony przez władze dyplomatyczne i konsularne państwa członkowskiego w przypadku pobytu w kraju nie będącym członkiem UE,

– prawo wnoszenia petycji do Rzecznika Praw Obywatelskich.

79. Wymień kraje należące do Unii Europejskiej.

Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy

80. Jakie kompetencje ma Komisja Europejska?

– inicjatywne – zgłasza Radzie UE propozycje aktów prawnych,

– kontrolne – kontroluje i zapewnia wykonanie prawa Wspólnoty przez państwa, organy Wspólnoty i przedsiębiorstwa, może stosować sankcje i wnosić skargi do Trybunału Sprawiedliwości,

– wykonawcze – wydaje akty prawne o charakterze wykonawczym, zarządza funduszami, zapewnia wykonanie budżetu

81. Kto wchodzi w skład Parlamentu Europejskiego?

deputowani wybrani w wyborach powszechnych i bezpośrednich przez obywateli UE (w 1994 r. było 567 deputowanych)

82. Podaj główne kompetencje Parlamentu Europejskiego.

– kontroluje pracę Komisji, dokonuje przeglądu działalności Rady Unii Europejskiej, ocenia współpracę polityczną rządów,

– przyjmuje lub odrzuca budżet UE,

– zatwierdza ważniejsze umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnoty,

– uczestniczy w procesie decyzyjnym Wspólnot Europejskich, pełniąc najczęściej funkcje opiniodawcze

83. Czym zajmuje się Europejski Bank Rozwoju?

– udziela pożyczek, wspomaga finansowanie biznesu i władz publicznych, zwłaszcza w uboższych regionach Unii, pożyczka pieniądze krajom spoza UE

84. Jakie fundusze składają się na budżet Unii Europejskiej?

– wpływy z opłat nakładanych na produkty rolne importowane z państw trzecich,

– wpływy z cel pobieranych na podstawie wspólnej taryfy celnej od towarów z państw trzecich,

– część wpływów z podatku od wartości dodanej VAT,

– część produktu narodowego brutto (PNB)

85. W jakim celu został opracowany program EUREKA?

w celu wspierania innowacji w dziedzinie zaawansowanych technologii tj. włókien, przyrządów optycznych, sztucznej inteligencji, mikroelektroniki, wielkich komputerów

86. Co należy do zadań Rady Europejskiej?

– ustalanie głównych kierunków integracji europejskiej,

– określanie ogólnych linii polityki Wspólnoty,

– tworzenie nowych obszarów wspólnej działalności krajów członkowskich,

– wykonywanie arbitrażu w kwestiach spornych, które nie zostały rozstrzygnięte w Radzie Ministrów,

– wyrażanie wspólnego stanowiska w odniesieniu do stosunków zewnętrznych

87. W jakich grupach są zorganizowani członkowie Komitetu Ekonomiczno-Społecznego?

– pracodawców,

– pracowników,

– reprezentacje różnych interesów w szczególności z obszaru rolnictwa, konsumentów i wolnych zawodów

88. Jakie są motywy graficzne na banknotach euro?

okna, bramy, mosty, nawiązujące do różnych stylów i epok w europejskiej kulturze, mające symbolizować otwartość i porozumienie

89. Opisz monetę euro.

monety mają wspólny awers (reszka) z wybitym nominalem, czyli wartością danej monety; na rewersie (nasz orzełek) znajdują się symbole narodowe kraju, w którym została wybita moneta

90. Jakie są korzyści z wprowadzenia wspólnej waluty w krajach UE?

zmniejszenie inflacji, łatwość porównywania cen i płac, wyeliminowanie wymiany waluty podczas podróży za granicą, możliwość zakładania rachunków bankowych i lokowanie pieniędzy w dowolnym państwie członkowskim w tej samej walucie

91. Jakie korzyści płyną z wprowadzenia wspólnej waluty dla przedsiębiorców w państwach Wspólnoty?

stabilizacja gospodarcza, wyrównanie stóp procentowych, wyeliminowanie kosztów transakcji i ryzyka związanego z wahaniem kursów walut, obniżenie poziomu rezerw walutowych

92. Co zyska Polska po przystąpieniu do Unii Europejskiej?

– napływ kapitału i nowoczesnych technologii przyspieszy wzrost gospodarczy i przyczyni się do poprawy sytuacji materialnej rodzin i obniżenia bezrobocia,

– swobodne osiedlanie się w dowolnym kraju Unii,

– uznanie równorzędności świadectw i dyplomów,

– lepsza ochrona konsumentów,

– wyrównanie standardów w ochronie zdrowia, edukacji i pracy,

– szeroki udział w europejskim dziedzictwie kulturalnym

93. Jakie warunki powinni spełniać nowi członkowie kandydujący do UE?

– osiągnąć stabilną demokrację i praworządność,

– dysponować sprawną gospodarką rynkową, która podoba konkurencji wewnątrz Unii,

– udowodnić, że sprostają zobowiązaniom wynikającym z członkostwa,

– dążyć do realizacji politycznych, gospodarczych, społecznych i monetarnych celów Unii.

EWA CZERNIAK

Szkoła Podstawowa nr 2 w Pruszkowie

Wi@domości

Nowe lokale biblioteczne

● Przewodnicząca Głównej Komisji Rewizyjnej SBP, Maria Bochan uczestniczyła 27.10.2003 r. w uroczystym otwarciu nowego lokalu istniejącej od 1948 r. Biblioteki Publicznej w Okonku (ok. 40 km na północ od Piły). Także Miejska Biblioteka Publiczna w Elku otrzymała 15 marca 2004 r. wyremontowany budynek o pow. 1530 m kw., a 1 kwietnia tegoż roku Biblioteka Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Informatycznej w Warszawie nowo pomiesz-

czony o pow. 700 m kw. Nowe pomieszczenia biblioteki wyposażono w nowe meble i urządzenia, w tym komputerowe. W obydwu tych uroczystościach uczestniczył Jan Wołosz, przewodniczący SBP.

Nowa czytelnia Biblioteki Publicznej w Krośnie

● Półwieczne działalności Biblioteki Publicznej w Krośnie (1947-1987) to okres ciągłego zmagania się z problemami lokalowymi biblioteki.

W 1987 r. po zmianie siedziby z budynku przy ul. Wielkiego Proletariatu (teraz ul. Grodzka) na obecną miejscę okazało się, że 20 miejsc w Czytelnii Główniej to za mało.

Po wieloletnich staraniach o poprawę warunków obsługi czytelników biblioteka zyskała dodatkowo 388 m² na II piętrze, gdzie zostały ulokowane zbiory Czytelni, Działu Informacji Regionalnej, Salonik Artystyczny, a przede wszystkim uzyskano 50 miejsc dla czytelników.

VI Ogólnopolskie warsztaty nt. „Język hasel przedmiotowych Biblioteki Narodowej”

● Zarząd Komisji Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy ZG SBP uprzejmie informuje, iż w dniach 17-19 maja 2004 r. w Bibliotece Narodowej (Al. Niepodległości 213, sala 218) odbędą się VI Ogólnopolskie warsztaty nt. „Język hasel przedmiotowych Biblioteki Narodowej” – nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne stosowane w katalogach bibliotek, Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna w bazach bibliograficznych i katalogowych. Warsztaty zostały zorganizowane przy współpracy z Biblioteką Narodową oraz Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Zainteresowanych konferencją prosimy o korzystanie z informacji zawartych w Internecie: link Konferencje w serwisie EBIB <http://cbib.oss.wroc.pl/konferencje/indx.php>

„W leśnej krainie” konkurs

● Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świnoujściu zorganizował wystawę pokonkursowych prac plastycznych i literackich uczniów szkół podstawowych naszego miasta pt. „W leśnej krainie”.

Celem tego konkursu jest rozwijanie wrażliwości dzieci na piękno otaczającej przyrody, kształtowanie postaw proekologicznych m.in. poprzez popularyzację czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Nasze oczekiwania spełniły się. Otrzymałyśmy wiele ciekawych prac dziecięcych, które w uroczysty sposób nagrodziliśmy. Otwarcie wystawy odbyło się 31.03.2004 r. w Galerii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Świnoujściu przy ul. J. Piłsudskiego 15. W programie znalazły się: występ artystyczny uczniów SOSW, wręczenie nagród i wyróżnień dla uczestników konkursu i przeczytanie nagrodzonych prac w kategorii literackiej.

(Monika Lech)

Więcej aktualności – Portal TVP

● Telewizja Polska pod adresem <http://www.tvp.com.pl/ksiazki> udostępniła portal poświęcony książce. Jedną z części są wiadomości na temat ciekawych wydarzeń w bibliotekach. Redakcja EBIB będzie koordynować prace nad tym portalem. Jest to szansa dla bibliotek na zaistnienie w mediach publicznych. Prosimy Państwa o przysyłanie na adres

barbara.szczepanska@lovells.com informacji o ciekawych wydarzeniach, spotkaniach, wystawach, jakie organizuje się w bibliotekach. Przy wyborze materiałów starajmy się oddzielić informacje ważne dla bibliotekarzy od informacji interesujących zwykłych ludzi. Redakcja będzie również prowadziła selekcję nadsyłanych materiałów.

Barbara Szczepańska

ZAPROSILI NAS...

● Dyrektor Krośnickiej Biblioteki Publicznej w Krośnicach na inaugurację działalności Czytelni Głównej w nowej siedzibie przy ul. Wojska Polskiego 41 (2 piętro). 24.03.2004 r.

● Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Biblioteka Narodowa, Dom Wydawniczy Bellona na spotkanie z księdzem Janem Twardowskim z okazji pierwszej, pełnej edycji wierszy *Zaufałem drodze. Wiersze zebrane 1932-2004* oraz tomów: *Wiersze przedpotopowe* i *Zawsze na zawsze*. Biblioteka Narodowa. 25.03.2004 r.

● Uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Świnoujściu na otwarcie pokonkursowej wystawy plastycznej pt. „W leśnej krainie”. 31.03.2004 r.

● Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu na uroczystość Jubileuszu 20-lecia Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych. 31.03.2004 r.

● Polski Związek Bibliotek na V Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Związku Bibliotek. Warszawa. Biblioteka Narodowa. 5.04.2004 r.

● Biblioteka Narodowa do *Salonu Wydawców* na spotkanie z zespołem redakcyjnym „Twórczość”. 5.04.2004 r.

● Biblioteka Narodowa, Redakcja „Począz dzisiaj”. Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki, Centrum Międzynarodowej Współpracy Kulturalnej: Instytut Adama Mickiewicza do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Światostawem Świackim – tłumaczem literatury pięknej na język rosyjski. 14.04.2004 r.

● Biblioteka Narodowa, Instytut Książki w Krakowie do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Karin Wolff – tłumaczką literatury polskiej na język niemiecki. 20.04.2004 r.

● Biblioteka Publiczna w Radomiu na XXVII Radomską Wiosnę Literacką. 21-23.04.2004 r.

● Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida w Zielonej Górze, Zarząd Główny i ZO SBP na konferencję „Nowe media w bibliotekach”. Zielona Góra 14-16.04.2004 r.

● Biblioteka Narodowa, Ambasada Republiki Litwy. „Ex Libris” Galeria Polskiej Książki do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Sigitašem Gedą. 10.03.2004 r.

● Prezes Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Wąglan na II Mistrzostwa Polski w Poczji. Białaczów, pałac Małachowski. 2.05.2004 r.

● Biblioteka Publiczna we Włocławku na obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Włocławek 22-24.04.2004 r.

Nie zapomnij o prenumeracie!

OŚWIATA I BIBLIOTEKI DUŃSKIE

Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich organizuje **wyjazd szkoleniowy dla bibliotekarzy i nauczycieli do Danii w dniach 11.09-18.09.2004 r. na temat: Oświata i biblioteki duńskie.**

Jego celem jest zapoznanie się z organizacją i funkcjonowaniem bibliotek i oświaty w Danii i wykorzystanie swoich spostrzeżeń we własnej pracy.

W programie zaplanowane jest zwiedzanie bibliotek szkolnych, biblioteki publicznej w Kolding, Central Pedagogicznych w Kolding i Vejle, Biblioteki Królewskiej w Kopenhadze.

Cena wyjazdu wyniesie ok. 1500 zł w tym:

- przejazd autokarem;
- nocleg w hotelu Byferie w Kolding – pokoje 4-osobowe;
- obiadokolacja (śniadanie we własnym zakresie – pokoje z aneksem kuchennym);
- ubezpieczenie.

Dodatkowe bezpłatne usługi i atrakcje:

- tłumaczka pochodząca z Polski;
- basen i sauna.

Zgłoszenia przyjmowane są do dnia 21.05.2004 r. na adres: Ewa Czerniak, Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Jasna 2, 05-804 Pruszków, tel. (0-22) 758 79 74 w godz. 8.00-16.00.

Po otrzymaniu informacji o zakwalifikowaniu się do udziału w szkoleniu, należy wpłacić zaliczkę w wysokości 750 zł do dnia 20.06.2004 r, a pozostałą kwotę do dnia 15.08.2004 r.

Serdecznie zapraszamy i gwarantujemy ciekawy oraz miły pobyt w Kolding!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthaus, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Stępniewska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. (22) 822-43-49 wew. 18, 0505-078-945; e-mail: wydawnictwo_cebid@wp.pl; cebid@supermedia.pl

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. (22) 552-02-26, 0600-505-662; e-mail: dgrab@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA

Honoraria autorskie: Małgorzata Konowrocka tel. (22) 825-54-25

Współpracują z redakcją: Lucjan Biliński, Grażyna Bilka, Lidia Błaszczuk, Ewa Gruda, Małgorzata Kisilowska, Bogdan Klukowski, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax 827-52-96

Dyrektor Wydawnictwa – Janusz NOWICKI

Konto SBP: Millennium BIG Bank Gdański S.A. Oddział 040 Warszawa
701160 2202 0000 0000 2814 5355

Skład i łamanie: Renard Hawryszko. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład: 7000 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

Czytają nas

największe biblioteki.

Chcesz wiedzieć dlaczego?

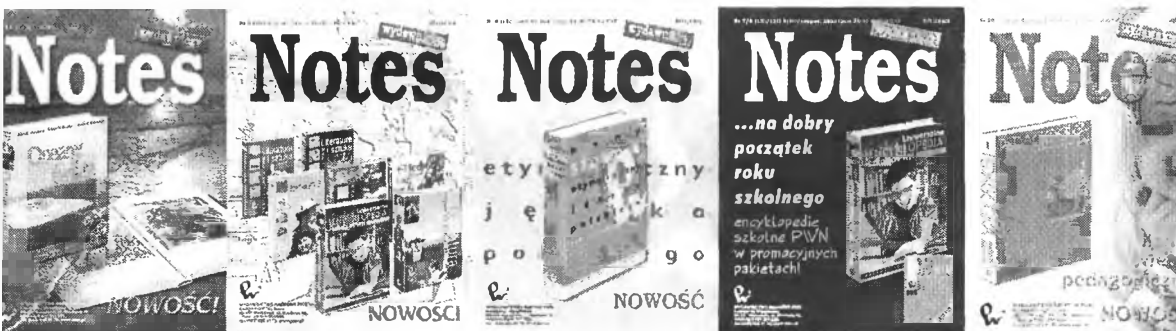
**Wyślij list lub e-mail,
a otrzymasz bezpłatny egzemplarz
„Notesu Wydawniczego”**

Notes Wydawniczy

Ul. Grzybowska 37a

00-855 Warszawa

redakcja@eNotes.pl

Notes
wydawniczy

Najlepiej zapisany wśród notesów

Cena zł 8,00 (w tym VAT 0%)

WYDAWNICTWO

**DO WSZYSTKICH TYCH,
KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONAŁĄ**

WYDAWNICTWO

Życzymy Wam sukcesów. Pamiętajcie o tym, że:

WYDAWNICTWO SBP

jest dla Was. Publikujemy większość literatury, która będzie potrzebna w trakcie studiów. Autorami tych książek są Wasi obecni i przyszli wykładowcy, sprawdzeni dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilka pozycji książkowych z myślą o studentach. Także dla Was wydajemy:

CZASOPISMA

BIBLIOTEKARZ. Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA. Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 r. Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ. Od 1993 r. czasopismo jest wydawane przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, jako półrocznik.

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY. Czasopismo naukowe ukazujące się od 1927 r. niezbędne dla całego środowiska bibliotekarskiego. Od 2004 r. wydawany wyłącznie przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Kwartalnik.

EBIB. Elektroniczna Biblioteka i Biuletyn EBIB. Wychodzi w formie elektronicznej od 1999 r. Działa w strukturze SBP od 2003 r.

Adresy: <http://ebib.oss.wroc.pl>; redakcja: ebib.redakcja@oss.wroc.pl

WYDAWNICTWO

ZAMÓWIENIA

Dział Promocji i Kolportażu

02-086 Warszawa

Al. Niepodległości 213

tel. (0-prefiks-22) 825-50-24, 608-28-26

faks: (0-prefiks-22) 825-53-49

WYDAWNICTWO

Oferujemy Państwu sprzedaż wysyłkową oraz sprzedaż odręczną w dwóch punktach: Warszawa: ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu, Al. Niepodległości 213. Staramy się – zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego – utrzymywać ceny na poziomie niskim i średnim a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*. Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.